

ပဝိန်ပဃာ၊ တော်ဂုန်လှာပကြားသုန်ညါ

နီၣ်ဂံၢ်

၁၃

လါမံၤရှး

၂၀၀၆

တော်မာ ဆူၣ်မစတော်ဒီး

တော်မာ ဆူၣ်သုး လိာ်သုး ကျ

တၢ်ကတိၤလၢပျါ

ဖဲၤ၉၉၉န့ၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အမုၢ်န့ၣ် ကလုာ်ဖျါပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤလၢအဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲးဒီးပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ကီၤ ဘၣ်ခဲတဖၣ်အိၣ်ဖျါတဲသကိးတၢ် ဒ်သိးကသုးကျဲးရဲၣ်ကျဲးတၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဒီး တၢ်လီၤတၢ်ကျဲးလၢအဘၣ်သုးကထံၣ်လီၤသး, နီၤလီၤသကိးလီၤသးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမး ဒီးကသုးဖျါသးညီသကိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဘၣ်သုးအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျဲးအကလုာ်ကလုာ်လၢအဘၣ်သုးလီၤသုးဒီးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤအဂ့ၢ်အဂ့ၢ် ဒ်သိးကသုးသ့ၣ်ညါပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်လၢ တၢ်လီၤကိးပူၤဒီးတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး လၢအဟံၣ်ပူၤယီၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤတတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢ ထံၣ်ကီၤတ ဘၣ်ဒီးတဘၣ်အပတီၢ်အိၣ်လဲၣ်အဂ့ၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အဘၣ်သုးအၢၣ်လီၤသကိးဝဲလၢကထံၣ်လီၤသးတလၢတဘျီဒီး ကိးဝဲတၢ် အိၣ်ဖျါအံၤမံၤလၢ ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ် (Women Exchang) န့ၣ်လီၤ. လၢစ့ၢ်န့ၣ်အတီၢ်ပူၤ ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤလၢအဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲးဒီးပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢကီၢ်ပယီၤတဖၣ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤသကိးဝဲ (Women Exchange) အကရူၢ်ဖိတဖၣ်လၢကီၢ်တၢ်တၢ်, ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢဒီးလၢကီၢ်အ့ၤယၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အယီၤခဲအံၤပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိး တၢ်ထံၣ် (Women Exchang) အမူးဖိအိၣ်ထီၣ်ဝဲယံးမူးလၢတလၢစုၣ်စုၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အကရူၢ်ဖိတကရူၢ်စုၣ်စုၣ်ဒဲရဲၣ်ကျဲးသကိးတၢ်အိၣ်ဖျါခိဖျါပုၤဟဲထီၣ်တၢ် အိၣ်ဖျါတဖၣ်အတၢ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တနီၤနီၤကဲသကိးဝဲပုၤရဲၣ်ကျဲးတၢ်အိၣ်ဖျါ(organizer)တကတဘျီဒီးတနီၤ န့ၣ် ကရၢကရိထီၣ်ဝဲကမံးတံးဆံးဆံးဖိတဖၣ်လီၤ.(ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အကရူၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်အၢၣ်လီၤဝဲလၢက လူၤပိၣ်ဝဲတၢ်ဘျါလၢလၢတဖၣ်လၢအတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.)

- ၁) ပိၣ်မုၢ်အတၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ထဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.
- ၂) ပကဘၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးဒ်သိးပုၤကိးကလုာ်ဒဲး, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါကိးဖုဒဲး, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤကိးကလုာ်ဒဲး, က့ၢ်ဂီၤတလၢပုၤတစံး, သးန့ၣ်လီၤ ဆီ တစံး, ပုၤကိးဖုဒဲးကဟဲထီၣ်သကိးတၢ်အိၣ်ဖျါတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.
- ၃) ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်တကရူၢ်ဒီးတကရူၢ်စုၣ်စုၣ်ကဘၣ်ဆိတလဲသကိးလီၤသးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲး, တၢ်ကစီၣ်ဒီးကရူၢ်အကတဖၣ်လီၤ.
- ၄) ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါအံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကနီၤလီၤသကိးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်တၢ်လဲၤ ခိဖျါအကလုာ်ကလုာ်လၢအတၢ်ဒ်သိးလီၤသးတဖၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လီၤတခါလၢအဟ့ၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်တထဲသိးတုၤသိးလၢကတဲ သ ကိး ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၅) ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ကဲလီၢ်အသးကဒဲကဒဲ (လၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, တၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်, အိၣ်ဒီးတၢ်တီတၢ်လီၤဒီးကတီၢ်သကိး, တဲဖျါ လီၤသးတၢ်ပျီပျီဖျါဖျါ) တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အယီၤပကဘၣ်လူၤပိၣ်မၤထွဲ ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲၤ၂၀၀၁န့ၣ်န့ၣ်, ပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲးဒီးပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢအအိၣ်လၢ (Women Exchange) ကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဟဲထီၣ်သကိးဆူပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါဖးဒိၣ်အခိၣ်ထံးတဘျီဝံၤမၤသကိးဝဲဒၣ် ဟီၣ် ခိၣ် ဒီ ဘၣ်ပိၣ်မုၢ်အမုၢ်န့ၣ်ပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤအါထီၣ်တၢ်န့ၣ်ပၢၢ် ဒီးတၢ်ထံၣ်လီၤသးဒီးပိၣ် မုၢ်လၢထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတၢ်လီၤအါတီၤယုာ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလဲၣ်လီၤသကိးတၢ်ထံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါ (Women Exchange Get Together) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂ့ၢ်တခါလၢပိၣ် မုၢ်ကထံၣ်လီၤဘၣ် အသးဒီး ကီၢ်ကီၢ်တၢ်တၢ်မုၢ်, တကးဘၣ်ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤပိၣ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျါထံၣ်လီၤသကိးသးကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်တဲ သကိးဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲးတမံၤမံၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်မၤလီၤတဖၣ်လၢမၤအါထီၣ်တၢ် သ့တၢ်ဘၣ်, နီၤဖးလီၤကရူၢ်တကရူၢ်စုၣ်စုၣ် လၢအတၢ်သးစဲဒ်သိးလီၤသးဒီးမၤလီၤသကိးတၢ်လၢအကမၤဂ့ၢ်မၤသီထီၣ်က့ၤတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဆိကမးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

WE Get Together တၢ်အိၣ်ဖျါလၢညါတဖၣ်န့ၣ်တဲသကိးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤတရီတပါမၤအါမၤသီပိၣ် မုၢ်ဒီးတၢ်ကကရၢကရိထီၣ်ပိၣ်မုၢ်ဒီးမၤသကိးတၢ်အဂ့ၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်တီၢ်တဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်

ကဘျဲးဟ

အဆၢဒိၣ်(၁)ပုၤထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ခဲလၢ်အတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ထံၣ်လီၤသးလီၤသးကတီၢ် တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်

- **တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွၢ်အဂ့ၢ်**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Praparath Khachornboon, International Rescue Committee (IRC) ၆
- **တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Anne Putman, Earth Rights International (ERI) ၁၃
- **တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်,ပုၤမၤတၢ်ဖိအတီၢ်ပတီၢ်ဒီး ILO**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Tim De Meyer, ILO, Thailand ၁၆
- **UNIAP ဒီးတၢ်စိၣ်ဆူၣ်သးပုၤကညီ**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢဒိၣ်စူးစူးသၣ်ထီၣ်, UNIAP ၂၇
- **တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲး, တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်စိၣ်ဆူၣ်သးပုၤကညီ(ပုၤဖိၣ်မုၢ်)**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Deepa Bharathi, Committee For Asian Women (CAW) ၂၉
- **မတၢ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ တၢ်ဘျုးတဖၣ်လဲၣ်.**
ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Jackie Pollock, MAP Foundation ၃၃

For the Health and Knowledge of Ethnic Labour.
 P.O.BOX 7, Chiangmai University, Chiangmai 50202.
 Tel/Fax 053 811202
 E-mail: map@mapfoundationcm.org

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်

တၢ်ဂၢ်ဘၣ်သးဒီးတၢ်ဘၣ်ယုၤထီၣ်ကွၢ်အဂၢၢ်

ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ Prapat Khachornboon, International Rescue Committee (IRC)

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်
“ဂံၢ်နီၣ်ထံးအါတက့ၢ်ဘၣ်ထွဲဘၣ်သးလီၤအသးဒီးပုၤဘၣ်ကိ
ဘၣ်ခဲလၢအဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးထံးလီၤကီၢ်ပုၤပုၤလီၤအိၣ်က
မ့ၢ်လၢ အဘၣ်သးလီၤသးကျဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

**ဘၣ်မၤန့ၢ်အဃိလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်
ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်**

- ★ ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဃိ
- ★ ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်ဖံး
တၢ်မၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးအဃိ
- ★ ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်
တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်

၁. ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဃိ

မ့ၢ်လၢထံးကီၢ်အပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါပခိပ်ပပုၤတဖၣ်ဒီးသဒါအပုၤ
ထံးဖိ ကီၢ်ဖိတဖၣ်တသ့ မ့ၢ်တဖၣ်ဒီးဒီးသဒါအဃိလီၤ

- ◆ စုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘၣ်ပၣ်ပုၤဒီးထံးလီၤကီၢ်ပုၤတၢ် ငး
တၢ်လၢ
- ◆ တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်, တၢ်မၤအၢမၤသီအကလုာ်ကလုာ်
- ◆ ခိဖျါကလုာ်, ကလုာ်န့ၣ်, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, ထံးဂၢၢ်ကီၢ်သဲး
အတၢ်ထံးဒီးပုၤတၢ်အတၢ်လီၤအဃိပဘၣ်တၢ်မၤအၢ
မၤနး

၂. ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲၤ ထီၣ်အ တၢ်ဖံး တၢ်မၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲးအဃိ .

- ◆ တမၢ်တဖၣ်
- ◆ ကျဲးတဖၣ်
- ◆ ကဘီသန့တဖၣ်
- ◆ ကဘီယူၤဖျါ
- ◆ တၢ်မၤပျီကွၢ်တၢ်လီၤလၢကဘီထီၣ်ခူၣ်တဖၣ်အဂီၢ်

- ◆ တၢ်မၤစၢၢ်ပုၤထးပုၤဒီးတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤ
- ◆ ခိဖျါတၢ်တၢ်ငးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤသ့ၣ်ပုၤတၢ်မူတၢ်
အတၢ်တီၢ်ကျဲးတဖၣ်
- ◆ ငးအိၣ်ထီၣ်ဖိကရၢၢ်, တၢ်အိၣ်ဘျးအလီၤဒီး သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်
သ့ၣ်ထီၣ်လၢကပၤယၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပုၤတဖၣ်ဒီးသိးတ
ဟးဂီၤဒီးလီၤမၤကွၢ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်

၃. ဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် တၢ်တတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်

- ◆ န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်တတၢ်တၢ်တၢ် (ဒ်အမ့ၢ် ထံးဒိၣ်, ကစၢၢ်မ့ၢ်အူပိာ်
ဖး , ဟီၣ်ခိၣ်လီၤသြး, ဟီၣ်ခိၣ်ဟူး
- ◆ န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအတၢ်ဆိတလဲ (တၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤ, ကဲ
ထီၣ် ဝဲးမ့ၢ်ခိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်စိမၤမၤကွၢ်, တၢ်ကီၢ်ခိၣ်ထီၣ်)
- ◆ တၢ်တတၢ်တၢ်တၢ်တၢ်လၢပုၤကညီၣ်ငးအိၣ်ထီၣ်တဖၣ် (တၢ်ကဲ
ထီၣ်ဖုးကဲထီၣ်ဖျါလၢဝဲးဖိဟ့ၣ်တဖၣ်အပုၤ, ရေဒီယို
သတ္တိခိတ်ထံးကွၢ်ဒီး)

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်

- ၁) ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲတဖၣ် – တၢ်ဘၣ်သးလီၤသးကျဲး
ခိဖျါတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဃိ
- ၂) ပုၤလၢအဃုတၢ်လီၤအိၣ်ကန့ၣ်အလီၤ – တၢ်ဘၣ်သး
လီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဃိ
- ၃) ထံးလီၤကီၢ်ပုၤပုၤလီၤအိၣ်ကန့ၣ် (IDP) – တၢ်ဘၣ်
သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်, တၢ်ခိၣ်ထီၣ်လဲၤ
ထီၣ်, တၢ်တတၢ်တၢ်တၢ်တဖၣ်အဃိ
- ၄) ပုၤလၢအဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တတၢ်တၢ်
တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်
- ၅) ပုၤလၢဘၣ်သးလီၤသးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤ
ဒီးတၢ်တတၢ်တၢ်တၢ်တဖၣ်အဃိ
- ၆) ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤအီၤ
- ၇) ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆုၢ်ခူၣ်အီၤ

တၢ်ဂီၤတဖၣ်

(၁) . ၁၉၉၄နံၣ်လၢအဖြးအတီၢ်ပူၤပှၤရဝါဒါ ဘၣ်ကီၢ် ဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဝဲလၢ ကီၢ်တၢ်စါနံၣ်ယါအပူၤ

တၢ်တယၢ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်လၢပှၤရဝါဒါဖိအဂၤ ၂၅၀,၀၀၀ (ခံကလီၢ်ယၢ်ကလး)ယၣ်ယၣ်ဘၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်စါနံၣ်ယါအကီၢ်လၢ ၂၄န့ၣ်ရဲၣ်အတီၢ်ပူၤမ့ၢ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤအယိလီၤ.

(၂) . ပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢစ့ၣ်ဒၣ်ကီၢ်အပူၤ

ဖဲ ၁၉၈၀နံၣ်န့ၣ်တၢ်အဆၢကတီၢ်ပူၤအိၣ်သံၣ်ယိၣ်ပံၤယါ ပှၤ ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိအကထိတဖၣ်အကထိ ဘၣ်ဟဲလ့ၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢစ့ၣ်ဒၣ်ကီၢ်ပူၤ မ့ၢ်လၢအိၣ်သံၣ်ယိၣ်ပံၤယါအကီၢ်ပူၤ တၢ်ဒုးတၢ်ယၢၤအါထီၣ်ဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒီးအိၣ်ထီၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

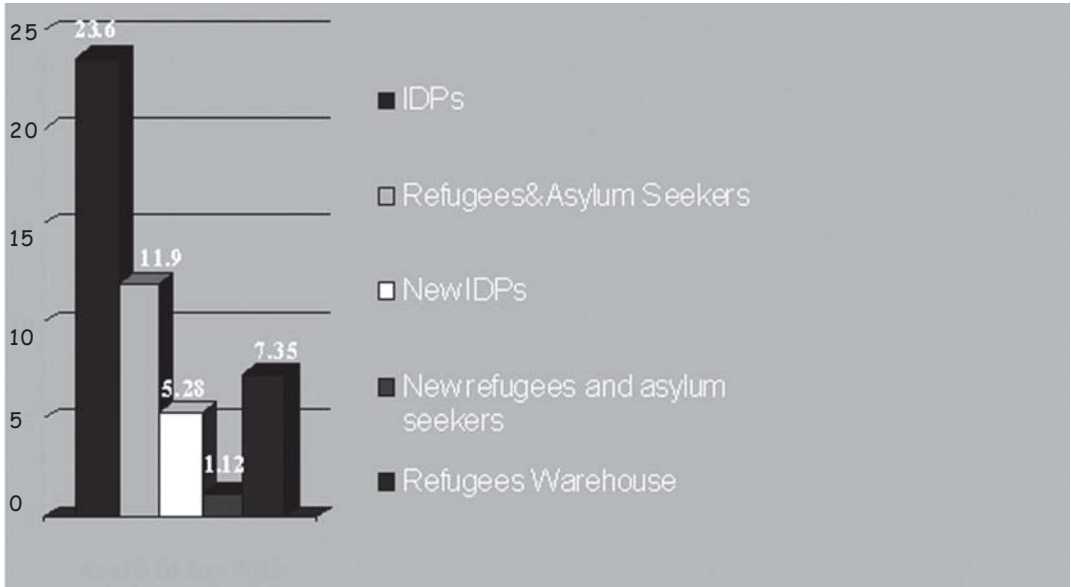
(၃). ဘၣ်ယဲးန့ၣ်ပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်

ဖဲ ၁၉၇၈နံၣ်န့ၣ်ပှၤဘၣ်ယဲးန့ၣ်ဖိ အဂၤ ၁၆၂ (တကယၢၤယုဆံခံ) ဂၤလၢအပၣ်ယုၣ်လၢက ဘီထံအပူၤတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဝဲဆူမလ့ၣ်ရၢအကီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢအအိၣ်လၢရံၣ်ကဘီပူၤခဲလၢအိၣ်ဝဲအကကွၢ်တၢ်တဖၣ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၄). ဘုကလံၣ်ပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်အုဒယၣ်အပူၤတဖၣ်

ဖဲ ၁၉၇၁နံၣ်န့ၣ်ဘုကလံၣ်အပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအကကွၢ် ၁၀ ယၣ်ယၣ် ဟဲတူၤလီၤလၢကီၢ်အုဒယၣ်အပူၤဒီး တၢ်ဟံလီၤန့ၣ်အီၤဒဲကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲးအဖျၢၣ်၈၀၀ (ယိးကယၢၤ) လၢကီၢ်အုဒယၣ်အပူၤလီၤ.ပှၤလၢအဝဲသ့ၣ်အကျါတနီၤအါတက့ၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဆူဘုကလါဒုးၣ် လၢတနံၣ် အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ ဒီးမၤနီၣ်မၤယါဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ် ပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ အနီၣ်ဂံၢ်စရိ မဲ ၂၀၀၄ န့ၣ်အတီၢ်ပှၤ

ထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်(၁)

ဖဲလါခိၣ်စ့ဘၣ် ၃သီ ၂၀၀၃ န့ၣ်န့ၣ် ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၂၃.၆ ကကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲလ်ကွံၣ်ရံယါ	၁၀၀,၀၀၀-၂၀၀,၀၀၀	ဆံရံယါ	၁၇၀,၀၀၀
စ့ဘၣ်ဘွၣ်	၁၀၀,၀၀၀	အာ်မ့နံယါ	၅၀,၀၀၀
နံၣ်ပီ(လ်)	၁၀၀,၀၀၀-၂၀၀,၀၀၀	Guinea	၂၀,၀၀၀
အံၣ်သယိၣ်ပံယါ	၉၀,၀၀၀	စံၣ်နံကၢ (လ်)	၁၇,၀၀၀
အရံၣ်တြိယါ	၇၅,၀၀၀	ခိၣ်ရုရါ	၁၂,၆၀၀
ဘုကလါဒဲးရံ	၆၁,၀၀၀	မဲးကစံၣ်ကိၣ်	၁၂,၀၀၀
ခိၣ်ကိၣ်-တြိၣ်စါဘံလ်	၆၀,၀၀၀	စူၣ်ဒဲး	၄,၈၀၀,၀၀၀
နံၣ်တြိရံယါ	၅၇,၀၀၀	ခိၣ်ကိၣ်-ခ့ၣ်စ့	၃,၂၀၀,၀၀၀
ကလံၤစိးခိရံယါ	၅၀,၀၀၀-၂၅၀,၀၀၀	ခိၣ်လၢၣ်ဘံၣ်ယၢ်	၂,၇၃၀,၀၀၀
Central African Republic	၂၀၀,၀၀၀	ယူၣ်ကၣ်ဒဲး	၁,၄၀၀,၀၀၀
		ဖံလဲးပု	၁၅၀,၀၀၀

ထံလီၤကီၢ်ပုၤပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ် (၂)

ဖဲလၢဒိၣ်စ့ဘၢၣ် ၃၁, ၂၀၀၃ န့ၣ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၂၃.၆ ကကွဲာ်

အိၣ်ကိလၢၣ်	၁,၀၀၀,၀၀၀	ဘူၣ်ရၢၣ်ဒိၣ်	၄၀၀,၀၀၀
အိၣ်ရး	၈၀၀,၀၀၀-၁,၀၀၀,၀၀၀	ရၢၢၣ်	၃၆၈,၀၀၀
ကိၣ်ဒိၣ်	၈၀၀,၀၀၀	စိၣ်မၤလံၤယါ	၃၅၀,၀၀၀
အ့ၤယၢၣ်	၆၅၀,၀၀၀	ထၢကံၣ်	၃၅၀,၀၀၀-၁,၀၀၀,၀၀၀
မ့ၣ်မၢၣ်	၆၀၀,၀၀၀-၁,၀၀၀,၀၀၀	ဘီၤစနံၣ်ယါဒီးဟၢၣ်စကိဘံၣ်နံၣ်ယါ	၃၂၇,၂၀၀
အ့ၣ်ဒိၣ်နံၣ်ဂၢၢ်	၆၀၀,၀၀၀-၁,၀၀၀,၀၀၀	လဲးဘနီၣ်	၃၀၀,၀၀၀
Azerbaijan	၅၇၁,၀၀၀	အိၣ်စရလံၤ	၂၇၆,၀၀၀
လဲၢ်ဘံၣ်ရံၤယါ	၅၀၀,၀၀၀	Cyprus	၂၆၅,၀၀၀
စံၣ်ရံၣ်လၢၣ်ကၢၣ်	၅၀၀,၀၀၀	ကိၣ်ကွဲာ်ယၢၣ်	၂၆၀,၀၀၀
Cote d'Ivoire	၅၀၀,၀၀၀	စၢဘံၣ်ယါဒီးမိၣ်ထဲနံၣ်ကိၣ်	၂၅၂,၀၀၀
အၢၣ်ဖကၢၣ်နံၣ်စတၢၣ်	၂၀၀,၀၀၀-၃၀၀,၀၀၀	Kenya	၂၃၀,၀၀၀

■ တၢ်လီၤလၢတၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်တဖၣ်လီၤဆီလီၤအသးတဖၣ်

ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒီးပုၤဃုတၢ်အိၣ်ကမံၣ်တဖၣ်

ဖဲလၢဒိၣ်စ့ဘၢၣ် ၃၁, ၂၀၀၃ န့ၣ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၁၁.၉ကကွဲာ်

အၢၣ်ဖကၢၣ်	၃, ၂၄၅,၅၀၀	Gaza Strip	၉၂၃,၀၀၀
ယူရပၤ	၈၈၄,၅၀၀	West Bank	၆၆၅,၀၀၀
The America and the Caribbean	၅၄၃,၅၀၀	ဆံရံၤယါ	၄၉၇,၀၀၀
အ့ၣ်ဂၢၢ်မုၢ်န့ၣ်ဒီးပစံးဖဲလီၤကတီၤ	၉၅၃,၄၀၀	တၢ်စါနံၣ်ယါ	၄၈၀,၀၀၀
Middle East	၄,၃၅၃,၁၀၀	ကီၢ်ကိၣ်တဲာ်	၄၂၁,၅၀၀
ယူၣ်ကၢၣ်ဒၣ်	၂၃၁,၅၀၀	စၢဘံၣ်ယါဒီးမိၣ်ထဲနံၣ်ကိၣ်	၂၉၁,၁၀၀
United State	၂၄၄,၇၀၀	စူၣ်ဒၣ်	၂၈၀,၀၀၀
ကလံၤစိးအၤဖရံၤကၤ	၁၀၄,၀၀၀	လဲးဘနီၣ်	၂၅၆,၀၀၀
အိၣ်ရၢၣ်	၁,၃၃၅,၀၀၀	ယူၣ်ကၢၣ်ဒၣ်	၂၃၁,၅၀၀
ပၣ်ကံၣ်စတၢၣ်	၁,၂၁၉,၀၀၀	United State	၂၄၄,၇၀၀
		ကလံၤစိးအၤဖရံၤကၤ	၁၀၄,၀၀၀

လၢသဲးစးဂ့ၢ်ဝီတကပပုၤဘၣ်သုးလိၣ်သုးကျဲဒီးပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအတၢ်အိၣ်သးမၤသးဒ်လဲၣ်

- ◆ ထံကီၢ်လၢအတုၤလိၣ်တၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘျုးသဲးသး အဒိ- တၢ်န့ၢ်လိၣ်ကီၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သိ
- ◆ ပုၤလၢအဆဲးလိၣ်မံၤတဆဲးလိၣ်မံၤလၢ (UN)အတၢ်အၢၣ်လိၣ်ဒီး (Protocal)ဘၣ်သးပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအပတီၢ်

ထံကီၢ်လၢတဆဲးလိၣ်အမံၤလၢဘီၣ်မုၢ်စၢဖိၣ်ကရၢအလံာ်ပံးယၢ်ဒီး Protocal ဘၣ်သးပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ အတီၤပတီၢ်အဂ့ၢ် (၄၄ဘၣ်)

အၣ်ဖကၣ်နံစတၢ်	အုၤယၢ် (E)	Marshall	San Marino
အဲၣ်ဒိရၣ်	အုၣ်ဒိၣ်နံရှါ	Islands	ဆိၣ်ဒိၣ်အၣ်ရှုဘံယါ
ဘၣ်ရု	အံၣ်ရး	Mauritius	စုကပိၣ်
ဘဲကလါဒုးရှံ	က့ၣ်ဒၣ်	မဲးခြိၣ်နံရှါ	စံၣ်ရံၣ်လၣ်ခၣ်
ဘါဘဒီးစံ	ခိရံယါ (ကလံးစိး)	မိၣ်ကိလံယၢ်	ဆံရံယါ
ဘူၣ်တၢ်	ရူဝး	မ့ၣ်မၣ်	ကီၢ်က့ၣ်တဲၣ်
ဘရူနဲ	လၣ်အိၣ်	နံၣ်ပိလံ	ယုၣ်နဲးတဲးအၣ်ရးအဲမရူး
ခိမရိးစံ	လဲးဘၣ်နိၣ်	အိၣ်မၣ်	အူၣ်ဘဲးကံးစတၢ်
ခရူဘါ	လဲးဘျါ	ဖၣ်ကံၣ်စတၢ်	Vanuatu
Eritrea	မလုရှါ	Palau	ဘံၣ်ယဲးန့ၣ်
Grenada	Maldives	ခၣ်တၢ်	
ကဲၣ်ယါန့ၣ်		St.Lucia	

ထံကီၢ်လၢဆဲးလီၤအမံၤလၢဘီၣ်မၤစၢၣ်ကရၢအလံၤဃးဃးဒီး *Protocol* ဘၣ်ဃးပှၢဘၣ် ကီၢ် ဘၣ်ခဲအတီၤပတီၢ်အဂီၢ်

အဲလ်ဘူနံယါ	Czech Republic	ခိရိုယါ (ကလံၤထံး)	The Grenadines
အဲလ်ကွံရံယါ	ဇဲမး	Kyrgyzstan	Samoa
အဲကိၣ်လၢၣ်	Djibouti	လးဘံယါ	Sao Tome and
Antigu and	ဒိၣ်မုနံကၢၣ်	လဲးစိၣ်သိၣ်	Principe
Barbuda	Dominican	လဲဘံရံယါ	စ့နံကၢၣ်လံ
အၢၣ်ကွၢၣ်တံန့ၢ်	Republic	Liechtenstein	စၢဘံယါ ဒီး
အၢၣ်မုနံယါ	မုၢ်ထီၣ်တံၣ်မိ	Lithuania	မိၣ်ထနံကိၣ်
အိးစထြဲလံယါ	အံၣ်ခွၢၣ်ဒီး	လူၣ်စဲဘး	Seychelles
အိးစထြဲယါ	အံၣ်ကွး	မၢၣ်စံၣ်ဒီးနံယါ	Sierra Leone
Azerbaijan	El Salvador	မၢၣ်ဒုၣ်ကးစကါ	စလိၣ်ဘဲးကံယါ
ဘၢ်ဟါမးစံ	Equatorial Guinea	မၢၣ်လၢၣ်ဝံၣ်	စလိၣ်ဘဲးနံယါ
Belarus	Estonia	မၢၣ်လံၣ်	Solomom Islands
ဘဲလ်ကွံယၢၣ်	အံၣ်သယိၣ်ပံယါ	Malta	စိၣ်မါလံယါ
Belize	Fiji	Mauritania	ကလံၤစိးအၤဖရံၣ်ကၢ
Benin	Finland	မဲးစံၣ်ကိၣ်	စပုၣ်
ဘိၣ်လုဘံယါ	ဖြၢၣ်စ့ၣ်	Moldova	စူၣ်ဒုၣ်
ဘီစနံယါဒီး	Gabon	မိၣ်န့ၣ်ကိၣ်	Suriname
ဟၢၣ်စကိဘံနံယါ	Gambia	မိၣ်ရိၣ်ကိၣ်	Swaziland
ဘီးစံဝါနါ	ကီၣ်ကွံၣ်ယၢၣ်	မိစဲဘွး	စွဲးစလဲ(နံ)
ဘရၢၣ်စံလံ	ကွၢၢ်မနံၣ်	န့ၣ်မံဘံယါ	Sweden
ဘူၣ်က့ရံယါ	Ghana	နဲၣ်သၢၣ်လဲ	တၢ်ကွဲးကံးစတၢ်
Burkina Faso	တြဲးစံ	နယူစံၣ်လဲ	တၢ်စါနံယါ
ဘူၣ်ရၢၣ်ဒံ	ကွၢၣ်တံၣ်မၢၣ်လၢၣ်	နံၣ်ခၢၣ်ရၢၣ်ကွၢၣ်	Togo
ခၢၣ်ဘီဒဲယါ	Guinea	Niger	Trinidad and
ခဲမရူ	Guinea-Bissau	နဲကွံရံယါ	ထီၣ်ဘူကိၣ်
ခဲနဒုၣ်	ဟ့ထံၣ်	နီၣ်ဝု	Tunisia
Cave Verde	Holy See	ပနါမါ	ထၢကံၣ်
Central African	ဟီၣ်နူရးစံ	Papua New Guinea	Turkmenistan
Republic of Chad	ဟၢၣ်က့ၢ်ရံၣ်	ဖၢၣ်ရၢၣ်ကွ	Tuvalu
ခွံၣ်လံၣ်	Iceland	ပံၣ်ရူ	ယူၣ်ကၢၣ်ဒုၣ်
ကီၢ်စံၣ်	အံၣ်ရၢၣ်	ဖံးလံးပု	ယူၣ်ကရ
ခိၣ်လၢၣ်ဘံယါ	Ireland	ဖိလဲ	United Kingdom
ခိၣ်ကိၣ်-တြၢၣ်စါဘံလံ	အံၣ်စရူလံ	ပီၣ်တူၣ်ကံၣ်	United States
ခိၣ်ကိၣ်-ခ့ၣ်စၢၣ်	အံၣ်တလံၣ်	ရိၣ်မုနံယါ	Uruguay
ခိၣ်စတၢ်ရံၣ်ကၢၣ်	ကွၢၣ်မုခၢၣ်	ရၢၣ်ရှၢၣ်	ဘဲနံၣ်စွဲလါ
Cote d'Ivoire	ယပၣ်	ရဝၣ်ဒါ	ယုၣ်မဲၣ်

ပခိၣ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

ခိၣ်ရှုၣ်
Cyprus

ကၣ်စးစတၢ်
Kenya

St.Kitts & Nevis
St.Vincent and

စဲဘၣ်ဒါ
စၢ်ဘၣ်ဘွၣ်

မ့ၢ်လၢမ့ၢ်ကျိၣ်ပၤကွၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအယိတၢ်ဘၣ်
သုးလီၢ်သုးကျဲး. ပုၤလၢအအိၣ်လၢခိၣ်ပၤပူၤတဖၣ်လဲၤဆူၣ်
ပူၤ, ပုၤလၢအဖျိၣ်တဖၣ်လဲၤဆူၣ်ထံၣ်ကီၢ်လၢအကဲၣ်ဒိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်
တဖၣ်အံၤဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢပုၤလၢအသုးလီၢ်သုးကျဲးတ
ဖၣ်အတၢ်ယုထၢအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒဲးအိၣ်ဒီးအခွဲးအ
ယၢ်လၢကသုးလီၢ်သုးကျဲးဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်သုး
လီၢ်သုးကျဲးဘၣ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးအခွဲးလၢကက့ၤကဒါက့ၤ
ဆူၣ်အဟံၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢပဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ အဖိခိၣ် တ
ဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤဆူၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲး လၢအထီၣ်ပၤနီၢ် ကစၢ်တၢ်
ဘၣ်သးအယိ မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါလၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ
ဖိတဖၣ်ဘၣ်ပၤကတီၢ်ကွၢ်နီၢ်ကစၢ်အဟံၣ်အယိတၢ်အိၣ်တၢ်
ဆိးအ လီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသုးလီၢ်သုးကျဲးတဖၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤအီၤသ့
န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အရူၣ်ဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပ ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ တၢ်အိၣ်သး
သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထီၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်
လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်အယိပုၤ သုးလီၢ်သုးကျဲးသ့ဝဲ
န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အယိဒုးကတၢ်ဘၣ်သုးလီၢ်
သုးကျဲးသ့, နဲန့ၣ်အသိးပုၤလၢအဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲးဒီးယုဖဲး
ယုမၤတၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်
လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢထံကီၢ်တဘၣ်န့ၣ်အပူၤ,ပုၤ
လၢအဟဲန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢကီၢ်ဂၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်တကြးပၤ
အီၤဒဲးအမ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်အိၣ်တူၢ်အိၣ်ကလီၤအီၤသ့တဖၣ်န့ၣ်

ဘၣ်. ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢ ကီၢ်အဂၤတဖၣ်မ့ၢ်
ဂၤတမ့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂၤအဝဲသ့ၣ်ကြးဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအ
ခွဲးအယၢ်ဒဲးသိးသိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟဲန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢကီၢ်အဂၤတ
ဖၣ်န့ၣ်တၢ်တကြးပၤဖးနီၤဖးအီၤလၢတၢ်မၤ အဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂၤ, တၢ်
ကတီၢ်မ့ၢ်ဂၤ, က့ၢ်ဂီၤလီၤဆိလိာ်သးမ့ၢ်ဂၤ မ့တမ့ၢ် လၢသးအတၢ်
ဆိကမိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂၤန့ၣ်ဘၣ်.ပုၤမၤတၢ်ဖိကိးဂၤဒဲးကြး အိၣ်ဒီး
တၢ်ထဲသိးတုၤသိးလိာ်သးဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလီၢ်အကျဲးလၢအ
ကြး အဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အနီၢ်ကီၢ်တခီန့ၣ်ပိာ်မုၢ်အါတက့ၢ်လၢအလဲၤယုဖဲး
ယုမၤတၢ်လၢကီၢ်ချၢတဖၣ်ဘၣ်မၤတၢ်လၢဟံၣ်ယိအတၢ်ဖဲး
တၢ်မၤ ဒီးဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲးဒီးယုဖဲးယုမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.
အဖိ -တၢ်မၤဒဲးအမ့ၢ်ဟံၣ်ယိအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်ဟံၣ်ကစၢ်
ဟံးယၢ်ပၤစၢၤပုၤမၤတၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သးတကးဘၣ်လၢတၢ်
ဖဲးတၢ်မၤအဖိခိၣ်ဘၣ်တၢ်လံာ်အိၣ်လီၤအိၣ်အီၤဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်
ဘၣ်တၢ်သ့ကမၢ်အီၤဒဲးဂံၢ်ခိၣ်ထံတၢ်လိာ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဖဲးတၢ် မၤ
အပူၤလီၤ. ညီန့ၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်လၢပိာ်မုၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်မၤ
တၢ်လၢကျးဖိတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပုၤသ့ၣ်တ
ဖၣ်အံၤမ့ၢ်ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါပုၤဂ့ၢ်ဝီအခွဲးအ
ယၢ်တခီခါ, တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တခီခါ မ့တမ့ၢ် တူၢ်ဘၣ်
တၢ်စိာ်ဆူၣ်သ့ၣ်အီၤတခီခါန့ၣ်လီၤ.

□

သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုာ်ထီၣ်ကွၢ်မ့ၢ်လၢအသဝီဒီးအဟံၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်အူၣ်ကွၢ်အယိ

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်

ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Anne Putman, Earth Rights International (E R I)

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် ၅ . နံၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်လၢနီၣ်

- တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်စီၤသီ(ခဲအံၤ)တၢ်မၤကဲက့ၢ်တကလုာ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤတကၤလၢအဘၣ်မၤတၢ်လၢတမ့ၢ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်သးဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်တသ့တဘၣ်အယိဘၣ်မၤဝဲလီၤ.
- ပုၤလၢအမၤတၢ်တကၤန့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢအဝဲမ့ၢ်တမၤတၢ်မၤဒ်တၢ်န့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်အသိးဘၣ်ဒီးအဝဲကတူၢ်ဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးဒီးန့ၣ်အဖီခိၣ်အဝဲဘၣ်မၤတၢ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဖီခိၣ်မ့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဘူးလဲဘၣ်ဆၣ်သန့က့ၢ်လၢတၢ်ကဂ့ၢ်လိာ်တၢ်လၢတၢ်တမံၤမံၤအဂီၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်အံၤပစံးအိၣ်လၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤတရီၢ်တပါဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်သဲစးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖဲအခွဲးအ ယၢ်သဲစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- SPDC ဝဲဝဲ “ တၢ်မၤလၢပမၤအမၤဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်အဘူးအလဲန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ် မၤတၢ်ဘၣ် ”
- SPDC ဝဲဝဲ “ တၢ်မၤစၢၤသးဒီးသံၣ်ဇိၤ ” န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အဲၣ်ကလုာ်အတၢ်မၤတခါ န့ၣ် လီၤ.
- SPDC ဝဲဝဲ “ ကီၢ်ပယီၤလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒ်သိးကမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်ထံကီၢ်အမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ခိဖျိတၢ်ဘျီကျဲး,ဘျီတၢ်ဒီးတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲးဒီးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ ”

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အကလုာ် လၢကီၢ်ပယီၤဇယုၤတပၣ်

- ဘၣ်မၤစၢၤသးဒီးသံၣ်ဖိလၢတၢ်ယိးန့ၢ်ပိၣ်တၣ်(လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအယိပုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.)

- ဘၣ်လဲၤဒီးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်သးအတၢ်လီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အတၢ်တီၢ်ကျဲးတဖၣ်
- ဒ်သိးကဒိသဒးသးဖိသံၣ်ဖိလၢကပုၤဖျဲးဒီးမ့ၢ်ပိၣ်အဂီၢ်ပုၤသ့အဝဲသ့ၣ်လၢဘၣ်မၤကဆိန့ၢ်ကျဲး(တၢ်လီၤလၢအိၣ်ဒီးမ့ၢ်ပိၣ်န့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်လဲၤဝဲလၢသးအမဲၣ်ညါဒ်သိးကယီၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ပိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.)
- ဘျီစၢၤဒီးမၤစၢၤ ဒ်သးတဖၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်အသိး(လၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအကတီၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်ညီၣ်န့ၢ်ဘၣ်ဟဲစိၣ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤအပိးအလီဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤဖိမ့ၢ်ဖိဒီးပုၤမၤကဆိတၢ်ဖိလၢအဘၣ်မၤတၢ်လၢသးအတၢ်လီၤတၢ်ကျဲးတဖၣ်ညီၣ်န့ၢ်မ့ၢ်ဝဲအပိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်အယိတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး, မၤဆူၣ်န့ၣ်, မၤတီၢ်တၢ်တကးဒီးဘၣ်တၢ်မၤတရီၢ်တပါဟီၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖိသံၣ်ဒီးပိၣ်မ့ၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲးတဖၣ်

တၢ်မၤစၢၤ စံး တၢ် ၅ . နံၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်လၢနီၣ်

- တၢ်မၤစၢၤ အခိပညီ န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ “ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးမၤတၢ်မုၢ်သးမၤကလီ ” န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် SPCD တဖၣ်မၤဟးဂီၢ်တၢ်ကတိၤတဖျါအံၤအခိပညီဒီးမၤဒုးဒိပုၤသးလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပခိၣ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

- တၢ်ဘၣ်န့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ထီၣ် အတၢ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်

တၢ်အုၣ်သး

“တၢ်ဘၣ်ထီၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တဖၣ်လၢ အကဝံၤနီၣ်တဘျီဘၣ်.ဘၣ်မနုၤအယီၤ လဲၣ်န့ၢ်ပဘၣ်ထီၣ်တဖၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝံၤပကဘၣ် ဘၣ်ထီၣ်ကဒီးအဂၢၤတဖျၢၣ်လီၤ.ပတမၤ န့ၢ်အဘူးအလဲတဘျီယီၤဘၣ်. ပမ့ၢ်ဘၣ် ဒီဘၣ်ထံးဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တကူစါ ယါဘျီဒီးတမၤစၢၤပုၤနီၣ်တဘျီဘၣ်. နက စၢ်အစ့စ့တအိၣ်ဘၣ်န့ၢ်အိၣ်ဒၣ်နက ဘၣ်သံလီၤ.”

ပုၤကညီသပိတဂၤ, ၂၀၀၂

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အတၢ် ဘၣ်ဒီထံး ဘၣ်တဖၣ်

- ◆ တၢ်ဟဲန့ၢ်တအိၣ်,တၢ်အိၣ် တၢ် အိတ အိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကဟံၣ်, တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ် လၢကထီၣ်ဘၣ်ကိတဖၣ်လီၤမၤကွံၣ် မ့ၢ်လၢနီၣ်ခိၣ်နီၣ်သးအတၢ်တူၢ်ဘၣ် ခိၣ်
- ◆ ဘၣ်အါမံၤအ ယိသးသဟီၣ်စ့ၤလီၤ, သးဘၣ်ဖျိၣ်ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်နီၣ်သးအတၢ် ဆါသ့ဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ.
- ◆ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုး, တၢ်သူၣ် ကိၢ်သးဂီၤ.
- ◆ ဘၣ်မၤတၢ်မၤအယၢၤအါကဲၣ်ဆိးအ ယိအနီၣ်ကစၢ်ကလီၤဘျံးလီၤတီၤ, အိၣ်ဘျံးအဂီၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအန့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါတ လၢတလီၣ်အယိဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူးတၢ် ဆါန့ၢ်လီၤ.
- ◆ တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၢ်ဘျးစဲလိာ်အ သးဒီးတၢ်မၤအၢၤမၤသီပုၤဂီၢ်ဝဲအခွဲးအ ယၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ် သးလီၤသးကျဲၤတၢ်ဒိတၢ်တီၢ်,တၢ်မၤ

ဆါပယွဲ, တၢ်မၤတရီၤတပါမၤဆူးမၤဆါ ဟီၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး, တၢ်တြီၤပုၤဂၤတၢ် ဟူးတၢ်ဂၤ(တၢ်လဲၤတၢ်ကျဲၤ),တၢ်သဘျီတအိၣ် လၢကထဲဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သး တဖၣ် န့ၢ်လီၤ.

ILO စံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

- ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ (ILO) မၤတၢ်ဘၣ်သး တၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤပုၤ ဂ့ၢ်ဝဲအခွဲးအယၢ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအခွဲး အယၢ်တဖၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်
- ILO အတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤသး- ပုၤ မၤတၢ်ဖိ,တၢ်မၤကစၢ်ဒီးပခိၣ်ပပုၤတ ဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒ်သိးသိး.
- ILO ဟံၣ်လီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤမၤ တၢ်ဖိအ ခွဲးအယၢ်အပတီၢ်တဖၣ်, ဆိၣ်ထွဲမၤ စၢၤပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢအိၣ်ဒီးအခွဲးအ ယၢ်လၢကဟံၣ်ဖျိၣ်ရိၣ်ထီၣ်အသးဒီးအ တၢ်ပညိၣ်အိၣ်လၢကမၤကတၢ်ကွံၣ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တၢ်မၤတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.
- ILO မၤတၢ်ဘၣ်သးတၢ်ကွၢ်ဟ့ၣ် ဒီးယု သ့ၣ်ညါပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်သးလၢ ထံကီၢ်တဘျးဘၣ်အပူၤလီၤ.

- ILO ပုၤမၤတၢ်ဖိအခၢၣ်စးအိၣ်စ့ၢ်ကိး လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤလီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်သးတၢ်ဘျး

- တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အဝိ လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤတရီၤတပါ ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်သးန့ၢ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤသးပခိၣ်တဖၣ်ထုးထီၣ်ဝဲတၢ် ကလုာ်သဲးနီၣ်ဂံၢ်၁/၉၉ဒ်သိးကမၤပ တုၣ်ကွံၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢကီၢ်ပယီၤ အပူၤန့ၢ်လီၤ.
- ILOယုသ့ၣ်ညါပုၤမၤတၢ်ဖိအ တၢ်အိၣ် သးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီးထံၣ်ဘၣ် ဝဲလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၢ်တၢ်သူအီၤတုၤ လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၢ်လီၤ. (၂၀၀၁)
- ILO ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ အတၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ (၁၉၃၀)
- ILOအတၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၁၀၅ (၁၉၅၇)

သပိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အီၤလၢကဘၣ်ကျိန့ၢ် သ့ၣ်. /ဝၣ်လၢပယီၤသးတဖၣ်အတၢ်သူၣ်ထီၣ်အဂီၢ်

တၢ်ဆူၣ်သး

“ပှၤဟဲၣ်အဂၢၤ ၁၀၀ ဃုာ်ဃုာ်လၢသဝီ နွံၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲသဝီဖိတဖၣ်ဟဲတုၤ လၢတၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤအခါ န့ၣ်ပမၤန့ၣ်တၢ်ကလုာ်လၢသဝီတဖျၢၣ် စ့ၣ်စ့ၣ်ကဘၣ်မၤတၢ်မၤမနုၤတဖၣ် လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပသဝီန့ၣ်ပဘၣ်ဘီထီၣ် ကရၢၢ်, ပဘၣ်ကျိၣ်, ကျိၣ်သ့ၣ်, လၢက သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ထူၣ်အဂီၢ်ပဘၣ်ဟးဃု ဟံၣ်ထူၣ်ဝံၤဘၣ်လဲၤစီၢ်ဆူၣ်တၢ်လီၤ လၢအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲအလီၢ်, ပလဲၤ တုၤဒီးပဘၣ်ကျိၣ်ပြဲလီၤဝဲတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. ဝဲပဟဲၣ်မၤတၢ်အခါပဘၣ်ဟဲစီၢ်ပ တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒဲၣ်ဝဲ လီၤ. ပှၤတမၤန့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲၤနီၣ်တဂၢၤ ဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤသဝီဖိလၢအဘၣ်ဘီထီၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဟဲစီၢ်အ ကစၢ်ဒဲၣ်အထးဒီးတၢ်အဂၢၤလၢအ လိၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဘၣ်မၤတၢ် သၢပူတပူန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်လီၤ.”

တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢဒီးသဝီခိၣ်လၢက ညီကီၢ်စံၣ် ၂၀၀၃

သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်လဲၤစီၢ်ဆူၣ်ပယီၤသးအလၢလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အဂီၢ်

တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်

- ထဲဒၣ်ပှၤစုၤဂၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်ဃးတၢ်ကလုာ်နီၣ်ဂံၢ် ၁ □ ၉၉ န့ၣ် လီၤ.
- ထဲဒၣ်ပှၤစုၤဂၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢ တဖိးသဲးဒီးမ့ၢ်တၢ်မၤကမၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤသဝီဖိလၢအဘၣ်မၤဆူၣ်မၤစိးတဖၣ်မ့ၢ်ဆိုး(တၢ်ညါ)ထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်မၤဆူၣ်မၤ တၢ်အဂ့ၢ်မ့တမ့ၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဝဲန့ၣ် SPDC အပှၤသးဖိတဖၣ်မၤပျံၤမၤဖးအီၤလၢကမၤသံ အီၤ မ့တမ့ၢ် ကမၤဆါမၤပယွဲအီၤန့ၣ်လီၤ.
- ပှၤသဝီဖိလၢအဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအီၤတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် မ့တမ့ၢ် ဂ့ၢ်လိၣ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲးဒီးဒိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဆိၣ်ထွဲတၢ်မၤဆူၣ်မၤ တၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆူၣ်သး

အဒိ- ယၣ်တန့ၣ်ကံၤသဝီပိာ်ကျိၢ်

မိၢ်ဒၢတဖၣ်ဒၣ်လဲၣ် တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ

• “ပဂ့ၢ်လိၣ်လၢပတလဲၤမၤတၢ်တသ့ဘၣ်. ပတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပကဂ့ၢ်လိၣ် တၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂ့ၢ်ဘၣ်. တဘၣ်ဝဲလၢနက အုကစၢ်ဒီးလဲၤဆိုးထီၣ်တၢ် ဂ့ၢ်န့ၣ်တဂ့ၢ်. ထဲ နမ့ၢ်တလဲၤမၤတၢ်မးန့ၣ်ပှၤသးဖိတဖၣ်ဟဲ မၤ သံန့ၣ်သးဒီး

ယီၤခိၣ်သဝီဖိ, ၂၀၀၂

• “မ့ၢ်လၢပဘၣ်မၤတၢ်လၢသးအဂီၢ်ဒီးပှၤဘၣ်အ ဝဲသ့ၣ်စ့အယီၤပကလုာ်အိၣ်ပသးသမူအဂီၢ် ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. အယီၤပှၤသဝီဖိ တဖၣ်အဲၣ်ဒီး ဟး ထီၣ် ကွၢ် လၢ တၢ် လီၢ် အံၤလံ”

ပှၤကညီသဝီဖိ, ၂၀၀၂

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်, တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်မၤအပတီၢ် နီၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ (ILO)

ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ Tim de Meyer, ILO, Thailand

၁. တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်မၤတရီၤတပါပုၤ မၤတၢ်ဖိခွဲးယၢ်တဖၣ်

ဘၣ်ယးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ် ILO အိၣ်ဒီးတၢ်မၤခိၣ်သ့ၣ်လွံၢ်ခါအကျိၤတခါပၣ်ယုၣ်ဒဲၣ်အယိ ILO သးခုၣ်ဒီးမးလၢသုဝဲကိးဂၤဒီးလၢအဖဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ် တဘျီအံၤသုသးဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအယိလီၤ.

Mr. Tim de Meyer မၤတၢ်လၢဘီၣ်ကိးအဝဲၤဒီး ဒီးဟံးန့ၣ် မုၢ်အခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ယးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်,ဖိသ့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ,တၢ် သဘျီလၢတၢ်ကကရၢကရီထီၣ်သးဒီးတၢ်ဝဲၣ်ဖးနီၣ်ဖးတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢ (ILO) နီၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဖိအကရၢ

ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢ (ILO) န့ၣ်မ့ၢ် တၢ် ကရၢကရီတခါလၢအမၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤ တၢ်ဖိတၢ်မၤ အပတီၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်ဒီးလၢအ ကျိၤတခါ န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ILO မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤ တၢ်ဖိအကရၢကရီဒီးမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရီတခါလၢအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤ ဘ့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ကီၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဘၣ်ဘၣ် ဘ့ၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရီအံၤ အတၢ်ဖိတၢ်မၤအကရၢအဂီၢ်လီၤဆီလီၢ် အသးဒီးယူၤအဲၣ် (UN) အကရၢဖိတဖၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရီအပူၤဟံၣ်ပနီၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်အ ပခိၣ်ပပုၤတကးဒီးဘၣ်, ပၣ်ယုၣ်တၢ်ကိးဒီးတၢ်မၤကစၢ်ဒီးပုၤမၤ တၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးအဝဲၤသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်တဖၣ်လီၤ. ILO မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရီလီၤဆီတခါလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီး ဟီၣ် ခိၣ် ဘီၣ်မုၢ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ILO မၤစ့ၢ် ကိး တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဆူၣ်မၤတၢ်လီၤဆီတၢ် လၢမၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အဝီတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ဟံၣ်အိၣ်ဒီးအ မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်

ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၢ်တတီၤလၢလၢဖဲပုၤဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤ တၢ်န့ၣ်အဝဲၤသ့ၣ်လုၤလုၤသ့ၣ်ညါဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲတကးဒီးဘၣ် တၢ်လၢအကါဒိၣ်လၢအဝဲၤသ့ၣ်မၤန့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးအကျိၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ILO ဂုၢ်ကျဲးစးမၤန့ၢ်ပၢ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢကရီ ယံၣ်အကျိၤတဘီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်တတီၤလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤ တၢ်, တၢ်ယုၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မၤအဘူးအလဲလၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အကစၢ်ဒဲၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢတဲၣ်လီၤအသး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလၢအကြၢးအဘၣ်မံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်

အဆိကတၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်မၤတခါန့ၣ်လီၤ.ဘၣ် ဆၢတမ့ၢ်တၢ်မၤတခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်ဘၣ်. ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလၢအ ဟ့ၣ်ပုၤတၢ်သဘျီဒီးတၢ်ယုၣ်ထီၣ်အသးအယၢ်လၢအပတီၢ်ဖဲအ ကြၢးအဘၣ်အသိးကဘၣ်သ့ၣ်လီၤ. အဒိ-ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်ဒီးအ ခွဲးအယၢ်လၢကယုၣ်ထီၣ်လၢကဘၣ်မၤတၢ်လၢတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်, ကဘၣ်မၤတၢ်လၢမတၢ်အဂီၢ်,ကမၤန့ၢ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲၣ်လဲၣ်, တၢ်မၤတခါန့ၣ်ကမၤဘၣ်ဝဲယံၣ်ထဲလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (ဖဲတၢ်မၤ ဆူၣ်မၤတၢ်အခါ န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲၣ် အီၤလၢပုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

တၢ်ဂ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒိၣ်ခံၣ်မၤတခါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလၢအကြၢး အ ဘၣ်မံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဒီးသဒၢဒိၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်လၢ အကြၢးအဘၣ်အသိးလၢတၢ်ဖိတၢ်မၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်.တၢ်ဘၣ် ယိၣ်လၢအအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်အိၣ်မုၢ်အပူၤဒီးအမ့ၢ်တၢ်မၤတအိၣ် လၢ, အိၣ်တဆူၣ်တချီ, ပုၤလၢအလုၢ်အိၣ်ဟံၣ်ဖိဖိဖိတအိၣ် လၢ သ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ဘၣ်တဲၣ်လၢခံကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢအ ဟ့ၣ်ပုၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပကပၣ်ယုၣ်မၤသကိးအါထီၣ်ဘၣ် တၢ်လၢပုၤတတၢ်အတၢ်ဆီတလဲအကျိၤအကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်လၢထံၣ်ကီၢ် သးအကျိၤအကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

**ဒ်သီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဒီး
အတၢ်ပတီၢ်န့ၣ် ILO ဟံပနီၣ်န့ၣ်အီၤ
အတၢ်ပတီၢ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်**

က) ဒီဖျိတၢ်ဆီလီၤဟံလီၤဒီးတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်ခဲအံးထွဲကွၢ်ထွဲဟီၣ်
ခိၣ်ဘီမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်အတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်

တၢ်အတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်အံၤဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ဟံဖျါထီၣ်
ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤဆူပဒိၣ်တဖၣ်အအိၣ်လၢကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤဒ်
သီးကလီၤတံၢ်ဝဲလၢတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလၢအကြၢးအဘၣ်
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်
ကဟံလီၤဝဲတၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်လၢတၢ်သမံသမိးပုၤမၤတၢ်ဖိ
တဖၣ်အတၢ်မၤ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုးမနုၤလၢထံကီၢ်ကြၢးဟံ
လီၤဝဲဒီးတၢ်ကဘၣ်ဟံလီၤကျဲသန့မနုၤတဖၣ်လၢကဟံ
ပနီၣ်တၢ်ဘူးတၢ် လဲအစ့ၤကတၢ်ထဲလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ILO အိၣ်ဒီးအတၢ်ရိၣ်တၢ်ကျဲဒီးတၢ်တီၢ်ကျဲတဖၣ်
လၢကမၤ စၢၤထံကီၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်ဒ်သီးကဟံ လီၤဝဲတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်
အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လၢတၢ်မၤအပူၤဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်မၤ
လီၢ်အပူၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အအိၣ်ဒီး
တၢ် ငးအိၣ်ထီၣ်ပုၤဂီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ (social security) အ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်ဘၣ်
တၢ် ဟံလီၤအကွၢ်အဂီၢ်ခဲမံၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤလံာ်အုၣ်သး
တဖၣ်, တၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်ဟံ
ဂၢ်ဟံကျၢၤအီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်
အကျိၣ်ပုၤယုၣ်ဒီးတၢ်အတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်
ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်ဟံဂၢ်ဟံကျၢၤအီၤဒီးဘၣ်.လၢတၢ်န့ၣ်အယီ
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပုၤပုၤယုၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.

ILOဟံလီၤတၢ်အၢၣ်လီၤခဲခါဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ် ဖး
တခါ လၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ
တၢ်အၢၣ်လီၤ ၂၉ ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤ ၁၀၅ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ အံၤဘၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤ
ဟံဂၢ်ဟံကျၢၤအီၤလၢ၁၉၃၀န့ၣ်လံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢ

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၢ်သးကျဲဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်
ခိလန့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်စိဝဲအယီပဒိၣ်တဖၣ်တဆိကမိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဒီး
သဒၢပုၤမၤတၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သးန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ဒိၣ်ဘၣ်
န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယီခိလန့ၣ်အထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်
ဆိကမိၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကုၢ်အယီတ
ဆဲးလီၤဝဲအမံၤဘၣ်.တၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ အံၤဘၣ်ထွဲဘၣ်
ပးတုၤမ့ၢ်မဆါအနံၤအံၤဒီး ဒီးသဒၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲ
ကွၢ်အတၢ်အိၣ်တူၢ်အိၣ်ကလီၤအကလုၣ်ကလုၣ်တဖၣ်
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၁၀၅ အံၤဘၣ်တၢ်ဟံဂၢ်ဟံ
ကျၢၤအီၤဝဲ၁၉၅၅ န့ၣ်ဝဲတၢ်ငးခုၣ်လီၤအကတီၢ်ဒီးတၢ်အံၤ
ဘၣ်တၢ်ဂုၢ် ကျဲးစးအီၤဒီဖျိတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်အံၤတဘၣ်ထွဲဘၣ်ပးလိာ်အသးဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်အ
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်သန့ကွဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကျဲတဘီ
လၢကမ့ၢ်တဖၣ်ကထံၣ်လီၢ် အိၣ်သကိးသးဘၣ်ပးထံၣ်ဂီၢ်
သဲးဂံၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤ နီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဒီး ၁၀၅ ခဲခါလၢအတၢ်
ဟံဖျါအသိး ILO အတၢ်ဟံသ့ၣ်ဟံသးအဂီၢ်ခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဝဲပုၤ
ကိးဂၤဒဲးကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျုးလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလီၢ်
ပုၤလၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤအသးကစၢ်ဆါလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ
အပူၤ,တၢ် ဒီးသဒၢအခွဲးအယၢ်, ကရၢကရိထီၣ်သးအိၣ်ဒီးတၢ်
ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်သဘျုးအပူၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက
မၤတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ကဟံဖျါထီၣ်တၢ်ယူးယီၣ်ဟံကဲလိာ်သးကဒဲ
ကဒဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဒီး၁၀၅ ခဲခါအပူၤန့ၣ်
ILOအၢၣ်လီၤ ဟံဂၢ်ဟံကျၢၤဝဲဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် ဖး
ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်လၢအဟဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်
၁၇၇ဘၣ်လၢအကျိၣ်ထံကီၢ် ၁၃ဘၣ် တအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်ဝဲတၢ်
အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဘၣ်. ထံကီၢ် ၁၅ဘၣ် တအၢၣ်လီၤတူၢ်
လီၢ်ဝဲတၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ်၁၀၅ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ထံကီၢ်လၢအဟံ
ဂၢ်ဟံကျၢၤတၢ်အၢၣ်လီၤအံၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲထံကီၢ်လၢအရ့မ့ၢ်
ထီၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်န့ၣ်ဟံဂၢ်ဟံကျၢၤဝဲ
လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤခဲခါလီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤတခိၣ်ဟံဂၢ်ဟံ
ကျၢၤဝဲထဲတၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤ နီၣ်ဂံၢ်
၁၀၅ န့ၣ် တဟံဂၢ်ဟံကျၢၤဝဲဒီးတဆဲးလီၤအမံၤစ့ၢ်ကီးဘၣ်.

လုၤရှါဒီးစ့ကဖိဟံဂၢ်ဟံကျၢၤဒီးအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်
တၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ်ခဲခါလၢဂံၢ်မးအဝဲသ့ၣ်ပးထီၣ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်

ပခိပ်ပယၢတၢ်ဂၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

လၢခံန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အူသ့ၣ်ဒ် အမ့ၢ်တၢ်ပုၤစံၣ်ညါၣ်ပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဖိၣ်ယၢ်ဒုး ယၢ်ဝဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယၢ်ဒီးတဆၢကတီၢ်ယီၤမ့ၢ်လၢ တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အယိတၢ်ဂၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအထီၣ်ဒ်ဒါလိာ်အ သးဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အနီၢ်ကီၢ် တခီ တၢ် တဟ့ၣ် အခွဲး လၢကမၤဆူၣ်မၤတၢ်ဖိန့ၣ်အသးဘၣ်.

အဝဲသ့ၣ်ခံဖုလိာ်တဝဲဝဲအကီၢ်အပူၤလိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ် သိၣ်တၢ်သီလၢအယံးဒ်သိးအ ထံဖိကီၢ်ဖိကအိၣ်ဒီးတၢ်ယူတၢ် ဖိး အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ILO တခီတဝဲမ့ၢ်လၢသုဝဲထံကီၢ်ခံဘၣ်အံၤ ဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤတၢ်အၢၣ်လီၤဝံၤဆဲးလီၤမံၤလံၤအယိသုတကြး မၤဒီးအံၤဘၣ်ဒီးခိဖျိလၢနဟ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအယံးအ ယိတမ့ၢ်နကမၤန့ၢ်တၢ်ယူတၢ်ဖိးလၢကလုၣ်န့ၣ်တဖၣ်အ ဘၣ်စၢၤဘၣ်.မ့ၢ်တခီနဘၣ်ဟ်လီၤတၢ်မၤကျဲလၢကလုၣ်န့ၣ် လီၤဆီတဖၣ်ကဟ်ယုၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဟ်လီၤကျဲသန့ ဖိလစံၣ်တဖၣ်အခါ လီၤ.

ခဲအံၤတၢ်ဂၢ်လၢအလီၤသးစၢ်ဆၢတဖၣ်စးထီၣ် အိၣ် ထီၣ်ဝဲလၢကီၢ်မလ့ၣ်ဂၢ်အပူၤလီၤ.ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိ န့ၣ်ညါန့ၢ်ဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပခိပ်ပပုၤတဖၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢ တယံၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤလၢအတီၣ်ခိၣ်ရိၣ်မဲပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ဆီ တလဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲအယိဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကဲ ထီၣ် အသးတမံၤမံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ထုးဖးအသးဒီးပခိပ်ပပုၤတ ဖၣ်ဝံၤဂုၢ်ကျဲးစးမၤဝဲဒ်သိးအတၢ်ဖိးတၢ်မၤအက့ၢ်အဂီၢ်ကဖျါ ထီၣ် ဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အၢၣ်လီၤခိၣ်လီၤခ အလံာ်ပတံထီၣ်

တၢ်ဘျးဒီးသန့အိၣ်ထီၣ်တမံၤဘၣ်ယးတၢ်ဟ့ၣ် ကူၣ် ဟ့ၣ်ဖးလၢအပတံထီၣ်တၢ်ဂၢ်ခိဖျိဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိက ရၢ(ILO)အံၤတၢ်အၢၣ်လီၤ ဒီးတၢ်ဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤအီၤအဂီၢ်အိၣ် ထီၣ်ဝဲလံန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တမံၤအံၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ယးလိာ် အသးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအတီၤ ပတီၢ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဆူၣ်ထီၣ်တၢ်ကစီၣ် တဖၣ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိစၢၤဖျိကရၢအအိၣ်လီၤလီၤ ဘျးဘျးန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ကူၣ်ကပၤ ဒီးအယိပထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်စိတၢ်ကမီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ် အါထီၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်ဂၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယိကီၢ်

အုၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ထံကီၢ်တဖၣ်သးဒ်ထီၣ်တၢ်ဒိၣ်မးမ့ၢ်လၢတၢ်မၤ တမံၤအံၤအဖိ ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိဒီးပုၤ မၤတၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်ထွဲ, ဘျးစဲအတၢ်ဖိးတၢ်မၤအံၤယုၣ်ဒီးတၢ် မၤကစၢ်တဖၣ်အတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ရူလိာ်မုၢ်လိာ်ဒီးတၢ် ဘၣ်ထွဲဘၣ်ယးအံၤဆံးစ့ၤဝဲဒ်မးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်သိးကမၤသကိးတၢ်ဒီး ILO ကန့ၢ်အဂီၢ် ပကြးအိၣ်ဒီးအပတီၢ် မန့ၢ်တဖၣ်လဲၣ်.

ပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတ ခါလၢအမ့ၢ်ခၢၣ်စးလၢအပုၤကရၢဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးကဘၣ်တၢ် သ့ၣ်ထီၣ်အီၤဒ်ခိၣ်မိၣ်ကရၢစံၣ်အကျဲသန့အသိးန့ၣ်လီၤ. NGO တဖၣ်မၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်မၤ အကျဲသန့အပူၤတ သ့ဘၣ်.ထံကီၢ်ပခိပ်ပပုၤတနီၤနီၤန့ၣ်မၤဝဲဒ်သိးပုၤမၤတၢ်ဖိအ ကရၢတဖၣ်အဂံၢ်ကစၢ်ဒီးထုးထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျးအါ မံၤဝံၤဟ်ပနီၣ်ယၢ်ဝဲဒ်ဒီးတြီယာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

NGO အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟ်ဖျါ ထီၣ်ဘၣ်ယးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အဂ့ၢ် အကျိၤဆူ(ILO)အအိၣ် န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဆဲးကျိးမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအက ရၢ ဖဲအလိၣ်ဝဲအဆၢကတီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. (NGO) မ့ၢ်ဆူထီၣ် တၢ်မၤ ဆူၣ်မၤစိးအတၢ်ဖိးတၢ်မၤအတၢ်ဟ်ဖျါဘၣ်ဆၢမ့ၢ်မ့ၢ်လၢပုၤ မၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိခၢၣ်စးဆူထီၣ်တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤလီၤလီၤ ဘၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိမ့ၢ်သ့ၣ် ညါဝဲဘၣ်ဆၢဟံၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ဝဲတသ့ဘၣ်.

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိအံၤယု သ့ၣ်ညါဒီးထံၣ်က့ၤဝဲဘၣ်ယးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ် ပူၤတဖၣ်လၢတန့ၢ်ဘၣ်အဘူးအလဲဒ်အကြးဒိၣ်န့ၢ်ဘၣ်ဝဲအ သိး ဒီးန့ၢ်ဘၣ်အဘူးအလဲထဲဒ် ယၢ်ဆံးမုးကယၤ(၅၀%) တၢ်လၢၣ်ဘျးလၢစ့ၤလၢတကြးလၢဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတဖၣ်ဒီး ဘၣ်မၤတၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ယံၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤလီၤတံၢ် လီၤဆဲးလံန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤကစၢ်တဖၣ်ဟံးယၢ်ဟ်စၢၤဝဲပုၤမၤ တၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သးအနီၢ်ကီၢ်ဒ်သိးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်သုတ ယုၣ်ဖျိးကွံာ်လၢတၢ်မၤအပူၤအဂီၢ်အတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်ပကြး ကတီၢ်သကိးဒီးဟ်ဖျါထီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ယးတၢ်မၤ

ဆူပူမတော်နှင့်မိုက်ကျဲသန့်တဘိလင်္ဂါလီနို တ်ဆိးကါတှ်အီလံ နှ်လီၤ. ဘဉ်ယးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဝဲအံၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘဉ်ပုၤမတော်ဖိအ တၢ်ကရၢကရိခိၣ်ကျၢၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်က့ၤဆူကိၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အ အိၣ်နှံၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ကဘဉ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤမတော်ဖိအ တၢ်ကရၢကရိလၢဟီၣ်ကဝီတၢ်လီၤတဖၣ်နှံၣ်လီၤ.

ပုၤမတော်ဖိလၢ အဘဉ်သ့ၣ်လီၤသး ကျဲတဖၣ်

ထံကီၢ်ကိးဘဉ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ပနီၣ်ဘဉ်ယး အ ပုၤ မ တၢ်ဖိအတၢ်ပတီၢ်တနီၢ်နီၢ်န့ၣ် (ILO) ဒီးတနီၢ်နီၢ် နှ် အါ နှ်ဒီးပုၤမတော်ဖိဟ်ပနီၣ်အါအသိးလီၤ. ILO ထံၣ်ဝဲ လၢတၢ် ဘျါသဲးစးလၢထံကီၢ်တဖၣ်ထုးထီၣ်ဟ်လီၤဝဲနှံၣ်ကဘဉ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်တမံၤပီၤလၢအထံကီၢ်ဖိအဂီၢ်ဒီးပုၤမတော်ဖိလၢအဟဲန့ၣ် လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်အဂီၢ်နှံၣ်လီၤ. လၢထံကီၢ်တကီၢ်အ ပတီၢ်အသိးပုၤမတော်ဖိတဖၣ်အိၣ် ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကမၤန့ၢ် လံာ်အုၣ်သးဒီးတၢ်အဂၤအဂၤတဖၣ်ဒီးသိးကဒီးန့ၣ်ဘဉ်တၢ်မ လၢအဖိးသဲးစးအဂီၢ်နှံၣ်လီၤ.

ပုၤကီၢ်ပယီၤဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤမတော်လၢကီၢ်ကိၣ်တဲၣ် အပူၤအတၢ်အိၣ်သး, အတၢ်ကိတၢ်ခဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ် အဒိတ ခါနှံၣ် လီၤ. ပုၤမတော်ဖိတဖၣ်ဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢအ တၢ်ဂ့ၢ်ကိအါနှံၣ်ဒီးပုၤမတော်ဖိအပူၤ (Labour Market Issue) နှံၣ်လီၤ. တၢ်အနီၢ်နီၢ်တခီန့ၣ်ပုၤလၢအဟဲန့ၣ်လီၤမတော်လၢကီၢ် ကိၣ်တဲၣ်အပူၤတဖၣ်ဟဲဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်အဖိခိၣ် နှံၣ်လီၤ. ဘဉ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်ပုၤမတော်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢ အဟဲဆူကီၢ်ချၢ (ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ)အယိလီၤ. တၢ်မၤကစၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်နှံၣ်တၢ်မၤကစၢ်တဖၣ်ဘဉ်ထုးထီၣ်ဟ်စၢၤန့ၣ်ဝဲတၢ်လၢၢ် ဘျါလၢၢ်စ့ၤလၢပုၤမတော်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်အယိအဝဲသ့ၣ်ဘဉ် ယိၣ်ဝဲလၢပုၤမတော်ဖိတဖၣ်ကယုာ်ကွၢ်လၢတၢ်မၤအပူၤဒီး တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်လၢၢ်တၢ်လံာ်တဖၣ်ကရၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဂၤတမံၤပုၤမတော်ဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤလၢကီၢ်ပူၤတ ဖၣ်တဒီးန့ၣ်ဘဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ခိၣ်ပုၤမတော်ဖိအခါၣ်စးတဖၣ်

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်

မ့ၢ်ဝဲ ပုၤမတော်ဖိခါၣ်စးတဖၣ်တမၤသကိးယုာ်တၢ်ဒီးပုၤ မတော်ဖိအတၢ်ကရၢကရိအယိ နှ် လီၤ. အဒိ-ဖဲစူၣ်န့ၣ် မံၣ်ပီၣ်လဲၣ်လၢပီတၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်ကိတၢ်ဟဲဘဉ်တၢ်ဝဲအလီၢ်ခဲ တၢ်ကဟ့ၣ်အါထီၣ်က့ၤစ့အိၣ်လိးဆူပုၤမတော်ဖိလၢအမၤတၢ် ဘဉ်ယးဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်အလီၢ်တဖၣ်နှံၣ် လီၤ.ဒ်(ILO) ကံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျါသန့အိၣ်ဝဲအသိးထံကီၢ်လၢအမ့ၢ်(ILO) အ ကရၢဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံးနှံၣ်အဝဲသ့ၣ်ကြၢးဒီးန့ၣ်ဘဉ်ဝဲ တၢ်လၢၢ်ဘျါလၢၢ်စ့ၤလၢတၢ်ကူၤစါယါဘျါသးအဂီၢ်,တကး ဘဉ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်မ့ၢ်တကဲဘဉ်ဒီးဒီးတၢ်ဟဲန့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ် ဘဉ်နှံၣ်အဝဲသ့ၣ်ကြၢးဒီးန့ၣ်ဘဉ်က့ၤတၢ်သးအိၣ်တၢ်မၤစၢၤစ့ အိၣ် လိးသပုၤကတၢ်နှံၣ်လီၤ.

ဒ်လဲၣ်ဂုၤဒ်လဲၣ်ဂုၤပုၤမတော်ဖိတဖၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်လၢကဂ့ၢ်လီၢ်အကစၢ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဘဉ်ပုၤမတော် ဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘဉ်က့ၤစ့အိၣ်လိးအဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘဉ် မၤသကိးတၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤမတော်ဖိအတၢ်ကရၢကရိနှံၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ် အါတက့ၢ်ပုၤမတော်ဖိအတၢ် ကရၢကရိတဖၣ်တဟ်ပုၤ မတော်ဖိလၢအဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်လၢအမ့ၢ်ပုၤ လၢအကါခိၣ်တဖၣ်ဘဉ်. ဘဉ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်ပုၤမတော်ဖိ လၢအဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်မၤသကိးယုာ်တၢ်ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါတဖၣ်နှံၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤကလုာ်န့ၣ်ပုၤမတော်ဖိတဖၣ်ကိခဲဒိၣ်မးလၢ တၢ်ကဟ်ကဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်နှံၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢကီၢ်ပ ယီၤပဒိၣ်တဖၣ်တဟ့ၣ်တၢ်ဒီးသးဆူအပူၤထံကီၢ်ဖိလၢအ အိၣ်လၢကီၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂုၤကီၢ်ချၢတ ဖၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂုၤအဂီၢ်ဘဉ် အယိနှံၣ် လီၤ.

ILO ဒီးကီၢ်ပယီၤ

ကီၢ်ပယီၤဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤတၢ်အၢၣ်လီၤ နီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဝဲ ၁၉၅၈ နံၣ်အပူၤနှံၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ၁၉၆၄နံၣ်န့ၣ် ILO ကမံး တံာ်ပုၤသ့ၣ်ဘဉ်တဖၣ်လီၤအိၣ်ဟ်လီၤဒီးဒုးန့ၣ်ဝဲတၢ်ဘျါသဲးစး တခါလၢအမ့ၢ်“ဂူၤသဝီဒီးဝဲတၢ်ဘျါသဲးစး” လီၤ. တၢ်ဘျါအံၤ ဟ့ၣ်သဝီသးပုၤဒီးသဝီခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကကိးမၤပုၤသဝီဖိတဖၣ်မၤတၢ်သ့အယိတၢ်အံၤဒုးကဲထီၣ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်သ့နှံၣ်လီၤ. ILO ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် တဲသကိး ဘဉ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢ ၂၇နံၣ် ယၣ်ယၣ်အတီၢ်ပုၤဒီးကီၢ်ပယီၤပ ဒိၣ်တဲဝဲထီၣ်ဘိလၢကဘျီက့ၤဝဲတၢ်ဘျါတခါအံၤလၢအဆိအချ

ပခိပ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြၢၤသ့ၣ်ညါ

န့ၣ်လီၤ. ဖဲၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ် ICFTU လၢအမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မ့ၢ်အပူၤ မၤတၢ်ဖိအကရၢစိတ်ဖျါထီၣ်ဝဲတမ့ၢ်ထဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘျၢသဲ စးတမံၤဇၢၤလၢအတလီၤကိၤနီၤ ILO အတၢ်အၢၣ်လီၤ ဘၣ်ဒီး အိၣ် ဒီးတၢ်အုၣ်ကိးသးလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢကိၢ်ပယီၤသးတဖၣ်သ့ဝဲ ပုၤသဝီဖိတဖၣ်လၢကဝံပိၣ်တၢ်ဒီးဘိထီၣ်သးအတၢ်လီၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကဒုးထီၣ်ပုၤကလုာ်န့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်သမၤဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤခဲလၢကိၢ်လီၤ. အယီၤပုၤထီၣ်တၢ် အိၣ်ဖိၣ်ခၢၣ်စးလၢပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဖၣ်ဆိး ထီၣ်တၢ် ဂ့ၢ်အံၤဒီးမၤဝဲ ILO ဒ်သိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုသ့ၣ် ညါတၢ် ဂ့ၢ် အခိမၤရူၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်ပုၤယုသ့ၣ်ညါတၢ် အခိမၤရူၣ် အကရူၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢတၢ်သ့ဝဲဒ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လဲၢ်လဲၢ် ယၢ်ယၢ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ထဲတၢ်သ့တၢ်မၤဆူၣ် မၤတၢ်ထဲသးအဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်သ့စ့ၢ်ကိးအိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိ ထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဖိသၣ်တနီၤနီၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့အိၣ်ဒ်သးဖိတဖၣ် အသိး န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်သမၤကဒိးတၢ်ဟ်ဖျါအံၤလီၤ. ILO ဆိ လီၤဟ်လီၤဝဲၤဒးဆံးဆံးဖိတဖျါၣ်လၢတၢ်တကူၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအပူၤ မၤတၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ILO အခၢၣ်စးတဂၤအံၤအမူအဒါမ့ၢ်ဝဲကဘၣ်ကွၢ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တဖၣ်အကျိၤအကျဲတမံၤဇၢၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲတ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၢ်လၢကဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂူၤ

Tim De Meyer (ILO, Bangkok, Thailand)

အဂၤတဖၣ်နီတမံၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဘၣ်တၢ်ဒ်သိးပဒိၣ်တဖၣ် ဂ့ၢ်လီၢ်ဝဲတသ့လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆဲးကျၢအိၣ်ဒီး ILO ဒ် အညီၣ်န့ၣ်အသိးအယီၤန့ၣ်လီၤ. ILO မ့ၢ်တၢ်ရၢကရိထဲတဖၣ်ဇၢၤ လၢအကွဲးလီၤတၢ်ဘျၢသဲစးဘၣ်ယးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးဒ်အမူ အဒါအိၣ်ဝဲအသိးအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ပဒိၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးဒီးဒုးအိၣ် ဖျါ ထီၣ်တၢ် အိၣ်သးလၢဟီၣ်ခိၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. ဒိဖျါလၢတၢ် ဆိၣ်သနံးဒ်အံၤအယီၤတမ့ၢ်လၢမၤလီၤကွံာ်ပဒိၣ်တဖၣ်အံၤကန့ၢ် တဘျီယီအတီၢ်ပူၤဘၣ်ဆၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤလၢပဒိၣ် အဂီၢ်န့ၣ်ပယၢၤအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်.

တၢ်ထဲသကိး တၢ်ကတီၢ်

တၢ်သံကွၢ်ပုၤဟဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဖၣ်လၢက ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ အတၢ်ဆိ ကမိၣ်ဒီးတၢ်အဒိ လၢ တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်တကလုာ် လဲၣ်.

- တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤတၢ်လၢသးအဂီၢ်, ဖိန့ၢ်သး တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးဆူၣ်န့ၣ်သ့အတၢ်ကူတၢ်သိး
- တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်တမၤန့ၢ်ဘူးလဲလၢအဘၣ်ဆၢ ဘၣ်ကတီၢ်
- မၤဆူၣ်လၢကဘိက့ၤ

မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢကျဲမ့ၢ်ခိၣ်

- ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢကထုးထီၣ်ပန့ၣ်အခါဘၣ်မၤတၢ်ဆူၣ် ဆူၣ်ကိၢ်ကိၢ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤမ့ၢ်တအိၣ်ခါတၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်လၢတၢ်မၤ
- တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၢ်သးကျဲမ့ၢ်လၢသးတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ကွံာ်ဟီၣ် ခိၣ်ကဟံးဒီးဘၣ်ဘိထီၣ်ကျဲ. တမၢၣ်ဒီးလုၣ်မ့ၢ်အူကျဲတဖၣ်
- ပုၤမိၢ်ဒါတမိၢ်လၢအိၣ်ဒီးဟုးသးဖၣ်ဘၣ်မၤတဖၣ် တုၤလၢအ အိၣ်ဖျဲၣ်တစု
- လဲၤထီၣ်တၢ်ဟးလီၢ်မ့ၢ်အါန့ၢ်သၢဘျီဒီးတဘျီမ့ၢ်အါန့ၢ်ခဲမဲး

နံးဘၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီၤ ၅ဘး

ဖဲပုၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢကဖိန့ၣ်သ့း တဖၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, ပိၣ်သ့းတဖၣ်အခံးဒီးအတၢ်ယုထာတ အိၣ်လၢကကွၢ်ဝဲဆူအဟံၣ်အယီၤဒီးတမၤန့ၣ်စ့ကိးစ့လၢအမၤ တၢ်အယီၤဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢအဖျါဖျါဖျါဖျါန့ၣ် လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါအိၣ်လၢထးအိၣ်တက့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ် မၤတရီၤ တပါပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ပတီၢ်အခွဲးအယၢ်လၢ ကိၣ် တဲၣ်အတၢ်ဘျုးဖိလၢဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢတၢ်မၤလီၢ်အပူၤန့ၣ်တၢ်တကိးအိၣ် လၢတၢ်မၤ ဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်သံကွၢ်အစ့အိၣ်လၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ

- တၢ်ကမၣ်မ့ၢ်တအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်တၢ်နီၣ်ဟးထီၣ်လၢတၢ် မၤအပူၤ လၢ သ့ၣ်
- တၢ်မၤတခါအံၤယအၢၣ်လီၤလၢယကမၤအိၣ်ကစီၣ်ခါ.

ညီန့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်တအၢၣ်လီၤဝဲလၢကမၤ တၢ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအတၢ်အိၣ်သးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ် ဘၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်မၤဘၣ်ဝဲလံးဒီးမ့ၢ် သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်သံကွၢ် လီၤအသးယမ့ၢ်တဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ယၢတၢ်ကမၣ်ဒီးယဟးထီၣ် တၢ်မၤ က သ့ကစီၣ်ခါ. ဖဲတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤတၢ်မၤကစၢ်န့ၣ် ကမၤ တရီၤတပါ, မၤကမၣ်တၢ်ဘျုးသဲးဘၣ်ယးပုၤမၤတၢ်ဖိအခွဲးအ ယၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်န့ၣ်ဟးထီၣ်မ့ၢ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ် မၤတၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒ်တၢ်မၤတရီၤတပါပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆူၣ် အိၣ် ချ့ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ယးဒီးတၢ်တဟ့ၣ်ဘူးလဲဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် န့ၣ်တဘျီဘျီတၢ်မၤကစၢ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့အတၢ်ကီၢ်တၢ် ခဲတစီၢ်တလီၢ်အယီၤဟ့ၣ်နဘူးနလဲတဘျီယီတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးဖဲအ စ့မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟ့ၣ်က့ၢ်နတဘျီယီန့ၣ်တၢ်တကိးအိၣ်လၢတၢ်မၤ ဆူၣ်မၤတၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲတၢ်မၤကစၢ်ဟံးန့ၢ်ဟံးစၢၤဝဲနဘူး အလဲဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢနအဲၣ်ဒီး ဟးဘၣ် ဆၣ်ဟးတန့ၢ်ဒီး နမ့ၢ် ဆဲးမၤအတၢ်မၤမးကဟ့ၣ်က့ၢ်နတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်ပုၤဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပုၤလၢအတဖိးသဲးဘၣ် ဒီးမၤတၢ်ဒီးနတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကဆိတလဲတၢ်ဖံး

တၢ်မၤဆူၣ်သးလီၢ်သးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် တၢ်မၤအဂ့ၢ်အဂၤဒီးတကးဒ်ဘၣ်ထီၣ်ဘိနဘၣ်မၤတၢ်အါန့ၣ် (တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လၢနအၢၣ်လီၤဟံးစၢၤ)ဒီးနတမၤန့ၣ်တၢ် ဘူးတၢ်လဲၣ်သဲးစးတၢ်ဘျုးအသိးမ့ၢ်တမ့ၢ်တမၤန့ၢ်တၢ်နီၣ်တမံၤ ဘၣ်, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤနမ့ၢ်ဟံးဖိၣ်ထီၣ်အိၣ်ခဲလၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ် မၤ ဆူၣ်မၤတၢ်လီၤ.

တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢနကဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်တြီဆၢ တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤတရီၤတပါပုၤဂ့ၢ်ဝဲအခွဲးအယၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအတဟ့ၣ်နတၢ်အခွဲးအယၢ်ဒ်ပုၤကညီတက့ၢ်အသိးလၢနက ယုထာတၢ်လၢနအဲၣ်ဒီးမၤမ့ၢ်တမ့ၢ်နတအဲၣ်ဒီးမၤဘၣ်အယီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နတကြးဟံးတၢ်မၤတရီၤတပါပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ်အတၢ်ပတီၢ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၢ်သးဘၣ်. အယီၤတၢ်အံၤဟံးဖျါထီၣ်ဝဲလၢအရ့ဒိၣ်ဝဲလဲၣ်လၢနကအိၣ်ဒီး ခၢၣ်စးလၢအမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢလၢကတဲဖျါန့ၢ်နတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ် လၢအလီၤဆိ လီၢ် သးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မၤန့ၢ်အယီၤထံကီၢ်လၢအဂ့ၢ်မ့ၢ်ထီၣ်တကပၤန့ၣ် တဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် အတၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လဲၣ်.

အါတက့ၢ်ထံကီၢ်တဖၣ်အံၤတဆဲးလီၤအမံၤလၢ ILO အတၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကဒီးသန့ထီၣ် အသးလၢနသံကွၢ်မတၢ်အဖိခိၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ယအဲၣ်ဒီးဟံးဖျါ ထီၣ်တၢ်အဒိတနီၤလၢအဝဲသ့ၣ်ရဲပုၤဝဲလဲၣ်လၢလၢ အ သိးန့ၣ်လီၤ.

၁) ပဒိၣ်ပုၤဖဲအဂ့ၢ်မ့ၢ်ထီၣ်တကပၤန့ၣ်တဲဝဲဒ်လၢအဝဲသ့ၣ် အဲၣ်ဒီးဟံးဂၢ်ဟံးကျၢၤထဲဒ် ILO အတၢ်အၢၣ်လီၤ လၢအဘၣ် ထွဲ, ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါလီၢ်အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်အထံကီၢ်အတၢ်သိၣ် တၢ်သီတဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တအဲၣ်ဒီးဟံးဂၢ်ဟံးကျၢၤတ မံၤမံၤလၢအသ့ၣ်ညါဝဲလၢလူၤပိၣ်မၤထွဲဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

၂) နီၢ်နီၢ်န့ၣ်တၢ်ဟံးဂၢ်ဟံးကျၢၤဆဲးလီၤမံၤလၢ ILO အတၢ် အၢၣ်လီၤန့ၣ်ကီၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢ UN အတၢ်အၢၣ်လီၤ အပူၤလီၤ. လၢUNအတၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤ, ပဒိၣ်မ့ၢ်တအဲၣ်ဒီး တူၢ်လီၢ်ဝဲတၢ်အၢၣ်လီၤအဆၢဖိ (articles) တခါခါန့ၣ်တၢ်ဟံ ကဟံးကွံၣ်အိၣ်သ့ဘၣ်ဆၣ် ILO အတၢ်အၢၣ်လီၤန့ၣ်နဟံးက ဟံးကွံၣ်တသ့နီၣ်တခါဘၣ်.

ပခိၣ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

၃) တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်သၢမံၤတမံၤလၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ် တဖၣ်ထံၣ်ကမၤပဲဟီၣ်ခိၣ်ဘီၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟ်လီၤပုၤမၤတၢ်ဖိအတီၤ ပတီၢ်တဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.ပခိၣ်ဖဲလီၤကဝီၤတဖၣ်အံၤထံၣ်ပဲ တၢ်ဟ်လီၤတီၤပတီၢ်(၂)တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤ(welfare) ဒီးတဲၤလၢကီၢ်တဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်မၤတၢ်လၢ တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ပဲဒ်တၢ်မၤစၢၤ (welfare)တဖၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.စိၣ်ရှဲၣ်လုးထံၣ်ကီၢ်တဖၣ်တညီၣ်န့ၢ် ဟ် ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤဝဲတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်.မ့ၢ်လၢစိၣ်ရှဲၣ်လုးသန့ဒီးသ န့ၤ ထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အဖိခိၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤ ၂၉ ဒီး ၁၀၅ အဂီၢ်အကျိၣ် လီၤတၢ်လီၤဆး ၅. နီၣ်မ့ၢ် မၤစၢၤတဖၣ်ထံၣ်

တၢ်အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ ဒီး ၁၀၅ တဖၣ်မ့ၢ်ပဲဒ်တၢ် အၢၣ်လီၤလၢ အဖုၣ်လီၤ. တၢ်အၢၣ်လီၤ ၂၉ အပူၤ ဟ်ပုၤဒီးတၢ်မၤ ဆူၣ်မၤတၢ်အခိပညီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤတမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ်လၢအ ဘၣ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖုး,တဲၤပျံၤတဲၤဖုးအီၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်အီၤ လၢတၢ်ကစံၣ်ညီၣ်အီၤဒီးကဘၣ်မၤတၢ်တုၤအဝံၤဒီးပုၤ မၤတၢ်ဖိတဂၤတဆူၣ်ထၢမၤတၢ်မၤအဝဲအံၤလၢအကစၢ် အတၢ်ဘၣ်သးအဖိခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အခိပညီၣ်မ့ၢ်ပဲထံၣ်ကီၢ်လၢအ ဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤဆဲးလီၤမံၤ လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအံၤအပူၤ(ဒ်ကီၢ်ပယိၤဒီးကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်)တဖၣ် အပခိၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးအ မူအဒါလၢထံၣ်ကီၢ် အဂၤတဖၣ်အဖိခိၣ် လၢ ကမၤလီၤတံၢ်ပဲပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအထံၣ်ကီၢ်ပူၤတဖၣ်ကဒီးန့ၢ်မၤ ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျၢအပူၤလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ထဲဒ်ယဲၢ်ဘီၣ်လၢတၢ်ဟ်ကဟ်ကွၢ်အီၤသ့ လၢအဘၣ်သးဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအတမ့ၢ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အီၤမ့ၢ်ပဲ

1

ထံၣ်ကီၢ်တဘျီဂ့ၢ်တဘျီဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးအထူသန့လၢ ကထၢဆူၣ်ပုၤသးဖိ(မ့ၢ်တမၤသးအိၣ်တသ့) (ကသိၣ်လိပုၤ တဖၣ်လၢသးဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ဒုးတၢ်ယၢၤဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်)

2

ညီၣ်န့ၢ်ထံၣ်ကီၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးအမူအဒါလၢတၢ်ကကိးမၤအီၤ လၢ ကမၤစၢၤတၢ်အဂီၢ်အဒိ- ကဲန့ၢ်ကျၢၤရဲၣ်လၢကီၢ်ဘျီၣ်

3

ပုၤတဂၤအမ့ၢ်မၤကမၤမ့ၢ်ကီၢ်မ့ၢ်,မၤကမၤမ့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ် တၢ်ကဆုၢ်အီၤလၢယိၣ်အပူၤဒီးမၤဆူၣ်အမၤတၢ်လၢတၢ်မၤဘျး ကမုၢ်အတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်တၢ်တဆိကမိၣ်အီၤဒ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤ တၢ် ဘၣ်.

4

နမ့ၢ်အိၣ်လၢပုၤတဝၢတခါအပူၤဒီးဖဲထံၣ်ကျိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်လီၤက လိာ်ကွၢ်နစံၣ်လီၤပုၤလီၤတဖၣ်န့ၣ်နကလိၣ်ဘျီတၢ်က့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်နပုၤတဝၢကကိးအိၣ်ဖျိၣ်ရိၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးလၢကဘျီသကိး က့ၤတၢ်တဖၣ်အံၤလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်အဘျးအလဲဒီးမ့ၢ်ဒ် တၢ်ကဲဘျးလၢနပုၤတဝၢအဂီၢ်ဒ်နဲအယိၣ်တၢ်ကကိးအီၤလၢတၢ် မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဘၣ်. (တၢ်အံၤလီၤဆိလိာ်အသးဒီး SPDC အတၢ် မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢတၢ်ကဘျီထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လဲၢ်လဲၢ်ယဲၢ်ယဲၢ် လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တဘၣ်တၢ်ကရၢကရိထီၣ်အီၤလၢပုၤတဝၢဘၣ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်ကဲ ဘျး လၢပုၤအိၣ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်.)

5

ဖဲတၢ်တတၢ်တနါလၢတၢ်ထံၣ်စိကွၢ်ဖျါတသ့တဖၣ်မ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ် ဒီးတၢ်ကလိၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအတၢ်မၤစၢၤလီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယိ တၢ်ကလိၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖုၣ် ကီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤ ၁၀၅- မ့ၢ်တၢ်မၤပုၤ ၁ ထီၣ်က့ၤတၢ် အၢၣ်လီၤနီၣ်ဂံၢ် ၂၉ အခိပညီၣ်ဖျိတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သး ယဲၢ်ခါလၢနသ့တၢ် မၤဆူၣ်မၤတၢ်တသ့နီတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ-တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပုၤလၢအပံးယံၣ်ကျၢၤအထံၣ်ဂီၢ်ကီၢ်သဲးအ တၢ်ထံၣ်အတၢ်ဘၣ်သးမ့တမ့ၢ်ပုၤလၢအကရၢကရိထီၣ်ပုၤဂီၢ် မ့ၢ်ဒ်သးကဟ်ဖျါထီၣ်အထံၣ်ဂီၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်နတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ကီၢ်တဘျီသ့တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒ်သဲးကဆိၣ်တၢ်မၤနၢၤ ဝဲပုၤအတၢ်သဘျၢအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ဆိကမၤဆိက မးဒီးဟ်ဖျါထီၣ်ထံၣ်ဂီၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်ထံၣ်တသ့ဘၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဖိၣ်မုၢ်လၢအဖၢန့ၣ်လီၤမၤတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ခဲၣ်ဒီးကရၢကရိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိၣ်လၢအကဲ ILO အကရၢဖိၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မၤဝဲတၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

တၢ်လိၣ်အဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ဘျၢသဲစး,အတၢ်ဆီလီၤဟ်လီၤသး,တၢ်ကဟံးမုၢ်ဒါလၢအပူၤကရၢဖိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးအလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိးန့ၣ်လီၤ.သုမ့ၢ်ခဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါလၢသုကဘၣ်မၤလဲၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်လီၤဆီလၢအသ့ၣ်ညါတၢ်စဲၣ်နီၤဘၣ်ပးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤမ့ၢ်တဖၣ်ပအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးပုၤစၢ်နီၤတဖၣ်လၢအမၤတၢ်လၢမုၢ်ခွါအတၢ်ထဲသိးတုၤသိးလၢကဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.နတၢ်ကရၢကရိၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢကရၢဖိၣ်တဖၣ်,အိၣ်ဂၢ်အိၣ်ကျၢၤဒ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤအသိးဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဆီလီၤဟ်လီၤသးအိၣ်ဒီးအက့ၢ်ဂီၤမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ.တလိၣ်လၢနကဆဲးလီၤမံၤဒ်အမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢအသိးထီၣ်ဘၣ်.အဒိ- Malaysian Trade Union Congres န့ၣ်ဆဲးလီၤ အ မံၤဒ် NGO တခါအသိးလီၤ. မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အတၢ်ကရၢကရိၣ်လၢ အပတၢ်ထဲသိးသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤ ဘၣ်. FTUB န့ၣ်တဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်လီၢ်နီၣ် တတၢ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤဒ် ICFTU အသိးန့ၣ်လီၤ. ICFTU န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ်တခါလၢအဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီး ILO န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဖိၣ်မုၢ်လၢအဖၢန့ၣ်လီၤမၤတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ခဲၣ်ဒီးကရၢကရိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိၣ်လၢအကဲ ILO ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ခါ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်ကိးဂၤကြၢးအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကကရၢကရိၣ်ထီၣ်အသးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢကရိၣ်တၢ်တအၢ်လီၤဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်အၢ်လီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ်ထီၣ်သးလၢတၢ်သဘျၢအပူၤအနီၣ်ဂံၢ် ၈၇ ဒီး ၉၈ အယိပဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တဖၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးတသ့ဘၣ်. ILO တဘၣ်အီၤ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤထီၣ်ဘၣ်ဆၣ်ပဒိၣ်ခိၣ်ဒိၣ်ခိၣ်ခံယၢ်လၢကဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်အၢ်လီၤအံၤအဖိၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤကိၢ်ကူၣ်တၢ်ဒီးအမဲကကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢအဘၣ်ပးဒီးတၢ်ဟ်လီၤတၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကလၢလၢတၢ်သဘျၢ(Free Trade) အတၢ်အၢ်

တၢ်မၤဆူၣ်သုးလီၤသုးကျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လီၤအဂီၢ်အယိပဟ့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်လၢကိၢ်ကူၣ်တဲၣ်အဂီၢ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်လၢကအိၣ်ဝဲတခါလၢအမဲကကကဟ့ၣ်ကိၢ်ကူၣ်တဲၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးဒ်သိးလၢကဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ပုၤတဖၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိၣ်ထီၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကိးန့ၣ်ဒီး ICFTU စးကျဲးဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်ညါဘၣ်ပးပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အပူၤကိးန့ၣ်ဒီးဒီးတန့ၣ်အံၤန့ၣ်ထၢန့ၣ်ယုၣ်ဝဲလံာ်အဆၢတဆၢလၢအဘၣ်ပးဒီးပုၤန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢကိၢ်ကူၣ်တဲၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးပၢဖျါထီၣ်ဝဲလၢပုၤဖိၣ်န့ၣ်လီၤမၤတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ခဲၣ်ဒီးလဲၣ်ဟ်ယုၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိၣ်အပူၤသ့ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆီလီၤအ တၢ်ကရၢကရိၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်.

ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အတၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်ဆုၢ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးပၢဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ပးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဆူ ILO အအိၣ်သ့လီၤ. ICFTU မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကရၢကရိၣ်လၢ အဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢပုၤကရၢဖိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးဆုၢ်ထီၣ်ဝဲသ့,တလိၣ်လၢကဘၣ်ဆဲးလီၤအမံၤလၢထံကိၢ်ဝဲန့ၣ်အပူၤဘၣ်.နယုပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢမ့ၢ်ဘၣ်လၢအိးစကြၢလယၢ,ခိၣ်ရံၤလၢတၢ်လီၢ်တတၢ်ဂ့ၢ်တတၢ်ဂ့ၢ်လၢအသးမ့ၢ်အိၣ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်န့ၣ်ခိၣ်ဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်သ့လီၤ. လၢခံကတၢ်ပအဲၣ်ဒီးဝဲ FTUB မၤဝဲဒ်အံၤသ့ ဘၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်အကစၢ် ဒ်ဝဲမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢလၢအအိၣ်လၢကိၢ်ချၢအယိပဟ့ၣ်ကူၣ်တဲၣ်သကိးတၢ်ဒီးအီၤလီၤ.

ILO မၤတၢ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

ILO န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်ကရၢ, တၢ်မၤကစၢ်အတၢ်ကရၢကရိၣ် (ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်ထံကိၢ်ပဒိၣ်) တဖၣ်မၤသကိးတၢ်အယိပဟ့ၣ်အတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဒီးပုၤမၤတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤတၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ILOမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်ဒီးတၢ်မၤကစၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်လၢအဆီလီၤဟ်လီၤအသးဒ်ဒ်မိၣ်ကရၢခံၣ်ကျဲးသန့ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လၢကဒိၣ်ဒီးမၤအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဘျၢတၢ်ဖိၣ်လၢအပူၤတၢ်ကရၢကရိၣ်ဒ်အဂီၢ်တဖၣ်လီၤ. NGO န့ၣ်တမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢဘၣ်. NGO မ့ၢ်အိၣ်သန့ကုၤဒီးအတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲးဒီးအစုပၢ်ကီၤသန့ကုၤခိၣ်ဖျါတၢ်တလိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးအပူၤကရၢဖိၣ်ဒီးတဘၣ်ပးမုၢ်ဒါလၢအပူၤကရၢဖိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အယိပဟ့ၣ်. ပုၤမၤတၢ်ဖိၣ်အကရၢလၢကိၢ်ကူၣ်

ပခိပ်ပယၢတၢ်ဂၢ်လၢပကြၢးသ့ၣ်ညါ

တၢ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်လီၤဖးလိာ်အသးလီၤ.အခဲအံၤပကထံၣ်
ဘၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢအခီကရဲးအိၣ်ခွံခါဒီးကရၢ
လၢအဘၣ်ယးဒီးခီကရဲးတ ဖၣ်အံၤတခါလၢလၢန့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်
ဘၣ်ယးတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢကီၢ်တၢ်ပုၤအဂ့ၢ်ဆူ ILO အအိၣ်
သ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢစ့ၢ်ကိးအိၣ်ဝဲ ၁၁ ဖု ဒီး
မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးတီၣ်ဖျါတၢ်ဂၢ်ဒီး မၤဝဲ သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်
FTUB န့ၣ်တၢ်တပၣ်ပနီၣ်အီၤလၢကီၢ်ကီၢ်တၢ်အပူၤဘၣ်
ဆၣ်ခီဖျါအမၤသကိးတၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အတၢ်ကရၢကရိအ
ယိဟ်စိာ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ကတိၣ်ဖျါထီၣ်န့ၢ်
အီၤအဂီၢ်သ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တပၣ်ဂၢ်ဟ်ကျိၤဆဲးလီၤမံၤဘၣ်
တၢ်ဖိတဂၤစ့ၢ်စ့ၢ်လၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအက
ရၢန့ၣ်လီၤ. နဘျးဝဲ NGO တဖၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအကရၢသ့
လီၤ.လၢတၢ်လီၤအါတီၤအပူၤ NGO တဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး
ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်
ဟ့ၣ်ဘၣ်တမံၤန့ၣ်လီၤ.

ပမၤသကိးတၢ်ဒီး FTUB သ့ၣ်လၢန့ၣ်.

တၢ်လၢILO မၤဝဲသ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ILO ကဆဲးကျၢဒီး ငး
သ့ၣ်ညါမၤဘၣ်ဂီၢ်တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤအံၤဆူပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢ
ကရိအပုၤလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဂၢ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဂၢ်မ့ၢ်အိၣ်တမံၤမံၤလၢန့ၣ်ဒီးယုတၢ်မၤစၢၤလၢ FTUB အ
အိၣ်န့ၣ်ပဆဲးကျၢငးသ့ၣ်ညါန့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

**ထံၣ်ကီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တပၣ်ဂၢ်ဟ်ကျိၤဆဲးလီၤမံၤ
လၢတၢ်အၢၣ်လီၤတဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်ဘၣ်
န့ၣ်တၢ်မနုၤကထီၣ်အသးဒီးအီၤသ့ၣ်လၢန့ၣ်.**

ထံၣ်ကီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တပၣ်ဂၢ်ဟ်ကျိၤဆဲးလီၤမံၤဘၣ်
ဆၣ် သနက့ ILO အခိၣ်ထံးတၢ်ဘျးသဲးလၢအဘၣ်တၢ် ဟ်
ဖျါထီၣ်ကဒါက့ၤအီၤဒ်တၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤတခါအသးဝဲ ၁၉၉၈
န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤအပူၤတၢ်ဟ်လီၤတၢ်ဘျးခိၣ်
သ့ၣ် ၄ ထံၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်လၢအကဲကရၢဖိယုဒီးထံၣ်ကီၢ်လၢတ
ဆဲးလီၤဘၣ်မံၤလၢတၢ်အၢၣ်လီၤတဖၣ်အံၤအပူၤဒၣ်လဲာ်က
ဘၣ်ဟ် ကဲ ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်လွံၢ်ထံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ

- ၁) တၢ်သဘျးလၢကအိၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိဒီးဟ်ဖျါထီၣ်သး
လၢကဂၢ်လိာ်တၢ်ကသ့အဂီၢ်
- ၂) တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တဘၣ်အိၣ်လ့ၤက့ၤဘၣ်.
- ၃) တၢ်ဝဲဖးနီၤဖးလၢတၢ်မၤပူၤတဘၣ်အိၣ်.

၄) ဖိသၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဘၣ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဲဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျးလွံၢ်
ထံၣ်အံၤဘၣ်န့ၣ်တၢ်မၤလၢအကြၢးအဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်တသ့
လ့ၤတက့ၤဘၣ်. အါတက့ၢ်ထံၣ်ကီၢ်လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်မၤလၢအ
ကြၢးအဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဂၢ်
လိာ်တၢ်လံဝဲတၢ်ဂၢ်အံၤအယိန့ၣ်လီၤ. (သဘျးလၢတၢ်ကရၢက
ရိထီၣ်သး) နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိ အကရၢဘၣ်န့ၣ်နတအိၣ်
ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢကဒီးသဒါဒီးကဂၢ်လိာ်န့ၣ်တၢ်လၢ
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအကြၢးအဘၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဒီးနတအိၣ်စ့ၢ်ကိး
ဒီးတၢ်ဆဲးကျိၤအကျိၤအကျဲလၢနကတဲသကိးတၢ်ဒီးပုၤမၤ
တၢ်ဖိ အကရၢဖိတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

**ပုၤန့ၣ်လီၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်လၢ
ထံၣ်ကီၢ်သးအကျိၤအကွၢ်ဝဲတၢ်ဆၢတၢ်ဘၣ်ယး
တၢ်ဟ်န့ၣ်လီၤမၤတၢ်အဖိလစံၣ်ကသ့ၣ်လၢန့ၣ်.**

န့ၣ်လိာ်ဘၣ်ခါဒ်စးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒ်သိးကတဲ
န့ၣ်တၢ်လၢပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီး တၢ်
ကရၢကရိ အဒိ- ကီၢ်ကီၢ်တၢ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်တဘျးလၢအထူး
ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိဘၣ်ယးပုၤဟ်န့ၣ်လီၤမၤတၢ်တဖၣ်ဆီလီၤ
ဟ်လီၤအတၢ်ကရၢကရိဒၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်ဖဲပဒိၣ်တဖၣ်ဆီ
လီၤဟ်လီၤဝဲပုၤမၤတၢ်ဖိအဖိလစံၣ်အခါန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တတဲသ
ကိးတၢ်ဂၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကဲဘျးကဲဖျိၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်
အဂီၢ်ဘၣ်.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိဝဲ ILO ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပဒိၣ်
အခဲဒ်သိးက ကွၢ် ကဒါက့ၤပုၤမၤတၢ်ဖိအဖိလစံၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ,
တကတီၢ်ယိဆိၣ်သနံးဝဲပဒိၣ်လၢကဆီလီၤဟ်လီၤတၢ်မၤအ
ကျိၤအ ကွၢ်တ မံၤဒ်သိးပဒိၣ်တဖၣ်ကတဲသကိးတၢ်ဒီးပုၤ မၤတၢ်
ဖိတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤကစၢ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

**တၢ်မနုၤကမၤအသးဒီးထံၣ်ကီၢ်တဘျးဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်
အၢၣ်လီၤအပူၤဝံၤလံၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်တဖၣ်
အိၣ်ဒီးန့ၣ်တၢ်မနုၤကမၤအသးဒီးအီၤလဲာ်.**

တၢ်အံၤဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ ILO အကရၢဖိ တ
ဖၣ် သ့ၣ် ILO အတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်တဖၣ်ဒ်လဲာ် အဂ့ၢ်န့ၣ်
လီၤ. နကဘၣ်သ့ၣ် ညါလၢ ILO န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတ
ခါလၢအမၤတၢ်ဖိဒ်အသးတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဘျးလၢ

ပခိပ်ပယာၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

သ့ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဒိသဒါအဝဲသ့ၣ်အ
တၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိၣ်ဒီးယုတၢ်လၢကမၤဘၣ်တၢ်လၢအပူၤဖျး
(ဒီးတၢ်ဆါ)ကသ့အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

**I L O ဟ်လီၤတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်
အတၢ်ပတီၢ်ဒ်လဲၣ်တကလုာ်လဲၣ်.**

ILO အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်လီၤကျဲသန့အတၢ်ပတီၢ်လီၤတၢ်
လီၤဆဲးလၢမိၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကအိၣ်ဖျိၣ်အဖိ
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်လီၤတၢ်ပတီၢ်တဖၣ်အံၤအတၢ်မုၢ်လၢမုၢ်ဝဲ
တၢ်ကဒိတဒါပိၣ်မုၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဖိဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အ
ပတီၢ်တပတီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးဒီးအကတမံၤမုၢ်ဝဲဒ်သိးကမၤန့ၣ်ဝဲ
တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအခွဲးအယၢ်လၢကဂ့ၢ်ထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲအ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

**တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်လၢ အဒိသဒါ တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိ
အဂီၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအဖိအမုၢ်-**

၁) တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအခွဲး -လၢထံကီၢ်အတၢ်ဘျးသဲးစး အပူၤ
ကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဘျး
အိၣ် သါဘၣ်ဝဲအအိၣ်ဖျိၣ်ဖိအဖိအကတီၢ်ဒီးကကွၢ်ထွဲဘၣ်အ
ဖိဆဲးဖိလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဒီးတဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်
ကီၢ်သးဂီၢ်လၢကဘၣ်ပးထီၣ်ကွံာ်တၢ်မၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
အခိၣ်ထံးန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး ၁၂န့ၣ် ဘၣ်ဆၢဖဲတယံာ်ဒီးဘၣ်
န့ၣ်တၢ်မၤအါထီၣ်ဝဲတုၤလၢ ၁၄ န့ၣ် လၢလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီ
လီၤအပူၤဒီးအခိၣ်ပညိမုၢ်ဝဲ ILO အဲၣ်ဒီးမၤထံကီၢ်တဖၣ်လၢ
ကထၢန့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူထံကီၢ်အတၢ်ဘျးသဲးစးအပူၤလီၤ.
ဘၣ်ဆၢတၢ်အံၤတမ့ၢ်လၢနကမၤန့ၢ်အီၤညိကဒ်ဘၣ်.နက
ဘၣ်ဂုၢ်ကျဲးစးဒ်သိးနကမၤန့ၢ်အီၤလီၤ. ထံကီၢ်အါဘၣ်ဟ့ၣ်
ဝဲအခွဲးတုၤအသိၣ်၉၀လီၤ. ဖဲအပူၤကွံာ်၅၁သိအတီၢ်ပူၤ
(လၢအိၣ်)ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးသဲးစးဒ်သိးကဒိသဒါပိၣ်မုၢ်
အဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအသိၣ်၉၀န့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်ဘၣ်လၢ
ထံကီၢ်လၢအအိၣ်လၢအိၣ် ဩၣ်လုးသန့ဒီးကလဲၤဆူသန့အ
သိတခါတဖၣ်အပူၤန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်မၤန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်
ယၢ်လၢအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂) တၢ်မၤစၢၤဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအဆၢကတီၢ်- ဖဲပိၣ်မုၢ်
တဖၣ်ပံးန့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖိအဆၢကတီၢ်အဝဲအတၢ်ဟဲန့ၣ်တ
အိၣ်ဘၣ်အယိအဝဲကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်
ဟဲန့ၣ်တခါခါဒ်သိးကကွၢ်ထွဲအကစၢ်ဒ်ဝဲဒီးအဖိအတၢ်အိၣ်

ဆူၣ်အိၣ်ချုၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်အံၤတမ့ၢ်လါလဲဘၣ်. ထံ
ကီၢ်တနီၤနီၤဟ့ၣ်ဝဲအလါလဲပုၤပုၤဘၣ်ဆၢတနီၤဟ့ၣ်ဝဲထဲအ
လါလဲအမုၢ်ကယၢ်တနီၤလီၤ.) ဘၣ်ဆၢတၢ်ကဘၣ်မၤ
လီၤတံၢ်ဒ်သိးအဝဲကမၤန့ၢ်တၢ်ဟဲန့ၣ်ဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဝဲ
သ့ၣ်ကမၤန့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤဂ့ၢ်ဝဲပုၤကျိၤတဖၣ်အအိၣ်
စ့ၢ်ကိးလီၤ.

**၃) တၢ်ဒိသဒါဘၣ်ဆးတၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်လၢတၢ်မၤ
အလီၤ**- ပိၣ်မုၢ်လၢအိၣ်ဖျိၣ်ဖိတဖၣ်တၢ်တကြးထုးထီၣ် အီ
လၢတၢ်မၤအပူၤဘၣ်.တၢ်အံၤမုၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လီၤ.
မ့တမ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကဟ်ပနီၣ်အီၤဒ်အမုၢ်တၢ်ပံာ်ဖးနီၤဖး
မုၢ်ခွါအတီၢ်ပတီၢ်လၢအမုၢ်တၢ်မၤတရီၤတပါ ILO အတၢ်ဘျး ခိၣ်
သ့ၣ် အကျိၤတဘီန့ၣ်လီၤ.

**၄) တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဟ့ၣ်ဒုးအီၤသ့ၣ်လၢအကစၢ်
အနီၤထံ**- (တၢ်ဂ့ၢ်အံၤတအိၣ်လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤဘၣ် ဘၣ်
ဆၢအိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအပူၤ - တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်
တၢ်ထၢန့ၣ်လီၤအီၤတယံာ်ဒ်ဘၣ်အယိအဖိကမိၢ်တအိၣ်ဒီး
ဘၣ်)ပိၣ်မုၢ်လၢအမၤတၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက
ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဘၣ်အဖိလၢအကစၢ်အနီၤထံဖဲအမၤတၢ်အဆၢ
ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်တကယုအါထီၣ်အခွဲးလၢ ထံကီၢ်
ပဒိၣ်တဖၣ်အအိၣ်လၢကဟ်လီၤတၢ်ဘျးသဲးစးဒ်သိးကဒိသ
ဒါပုၤမိၢ်ဒါတဖၣ်လၢအဘၣ်မၤတၢ်လၢမုၢ်န့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်
လီၤ.တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢတၢ်ကယုထံကီၢ်တဖၣ်ဒ်
သိးကဒိသဒါပုၤမိၢ်ဒါတဖၣ်ဒ်သိးအသုတမၤဘၣ်ဖဲးတၢ် မၤလၢ
လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့တမ့ၢ်ကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သုလၢအတၢ်ဖဲး
တၢ်မၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မိၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဒုးအီၤအဖိနီၤထံ

ပခိပ်ပယာၤတၢ်ဂၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

အဝဲန့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီအံၤကဲထီၣ်ဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်လီၤကိးတၢ်
ဒီးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ကိးကတီၢ်ဒီးအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်
ကမ့ၢ်လၢထံၣ်ကီၢ်ပူၤမ့တမ့ၢ်ကီၢ်ချၢသ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ဝဲတၢ်စိၣ်
ဆၢပုၤကညီအခါန့ၣ်ပုၤလၢအစိၣ်ဆၢတၢ်တၢ်ကမၤအစး
ထီၣ်ဆၢပုၤတဖၣ်အံၤတၢ်လီၤလၢအစးထီၣ်ပးထီၣ်(အဒိ-ကီၢ်ပယီၤ),
ကလဲၤစၢၤဝဲတၢ် လၢတၢ်အိၣ်ကတီၢ်အလီၢ် (အဒိ-ဘီကိး)ဒီး
တၢ်လဲၤကတၢ် (အဒိ-မလ့ၣ်) န့ၣ်လီၤ.တၢ်လဲၤကဲၣ်ဒိဘိအပူၤပုၤ
လဲၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆၢကမၤအီၤ, တၢ်လီၤန့ၣ်လဲၤန့ၣ်အီၤ,
တၢ်မၤပံၤ မၤဖုးအီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်လီၤန့ၣ်အီၤလၢကမၤ န့ၣ်တၢ်မၤ ,ဘၣ်
ဆၣ်လၢခံကတၢ်တမၤန့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်မၤနီတမံၤဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
အံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ကလီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီဒီးတၢ်မၤ

ပုၤပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီအီၤတဖၣ်န့ၣ်
တၢ်ညီန့ၣ်မၤဆူၣ်အီၤလၢကမၤတၢ်လၢဟံၣ်ယီၤအတၢ်ဖိးတၢ်မၤ,
စးဖိကဟၣ်အတၢ်ဖိးတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤဒီးတၢ်တမၤအီၤတဘျီ
ယီၤဒီးပုၤဆါလီၤအိၣ်သးတဖၣ်အသိးဘၣ်.လၢတၢ်န့ၣ်အယီ
တၢ်မၤအကလုာ်အံၤတဖျါဒီးသိးတၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီအ
တၢ်မၤတကလုာ်အသိးဘၣ်.ပုၤပိၣ်မုၢ်လၢအသးအိၣ်ခနဲ
အဘျီတဖၣ်ဒီးအကစၢ် ဒၣ်ဝဲမ့ၢ်ဆၢတၢ်လီၤအသးလၢကဆါ
လီၤအိၣ်အသးန့ၣ်တၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီအီၤဘၣ်.
ပိၣ်မုၢ် လၢ အ မၤ တၢ်မၤလၢ (Service) တဖၣ်တမ့ၢ်ထံတၢ်မၤ ဆူၣ်
အမၤတၢ်ဘၣ်. ပိၣ်မုၢ်အါဂၤအိၣ်ဒီးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအယု
ထၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ဖိးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး
လၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်အီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပိၣ်မုၢ်အတၢ်ဖိးတၢ်မၤလီၢ်အ
တၢ် အိၣ် သးဒီးတၢ်ဒိသတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီဖိသၣ်တဖၣ်

မ့ၢ်လၢတၢ်တဘၣ်ပးတၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီဖိသၣ်အဂ့ၢ်
အါအယီပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပနၢ်လၢပုၤလၢအဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤ
သ့ၣ်အီၤအါတက့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်တဖၣ်လီၤ.နီၢ်နီၢ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ
တမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢတၢ်ကဟံ
ဖျါထီၣ်စရိပတီၢ်လၢအဘၣ်ပးဒီးပုၤလၢအဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤ
တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဖိသၣ်မ့တမ့ၢ်သးပုၤအဂ့ၢ်န့ၣ်တအိၣ်လီၤတၢ်
လီၤဆဲးဘၣ်အယီလီၤ.ဖိသၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီအီၤ
ညီန့ၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပတၢ်ဆၢအီၤညီဒီးမ့ၢ်လၢ

တၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤအါအယီန့ၣ်လီၤ.

**တၢ်လၢအရၢဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပတကြးထံၣ်တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီ
တၢ်အံၤထဲ အမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢအမၤကမၤသဲ စးန့ၣ်ဘၣ်.
ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အီၤသ့ၣ်
သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.ပုၤသးပုၤတဖၣ်တၢ်မ့ၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီ
အီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤဆူၣ်ကီၢ် ကျီၣ်တၢ်ဒီးမ့ၢ်ဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်
အတၢ်လိၣ်လၢကဟးထီၣ်ဘၣ်အဂီၢ်အယီ,ပုၤလၢကီၢ်
ဆၢအဂၤတခီပတဖၣ်စ့ၢ်ကိးလိၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ
န့ၣ်အသိးပုၤမၤတၢ်ဖိတအိၣ်ဒီးအဖိလစံၣ်လၢအဘၣ်
ပးဒီးတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလၢအဖိးသဲ
စးဘၣ်အယီလီၤ.**

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤဆူၣ်
သုးလီၢ်သုးကျဲၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်ယုၤထီၣ်ကွံာ်
လၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အလီၢ်ဒီးပဲတၢ်ဆူၣ်ထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဒီးပုၤလၢ
အဘၣ်တၢ်ဆါလီၤအိၣ်အီၤ,စိၣ်ဆၢပုၤကညီအီၤ.ပုၤန့ၣ်လီၤကီၢ်မၤ
တၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်အသိးလီၤ.တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်
ဒီးတၢ်မၤဆူၣ် သုးလီၢ်သုးကျဲၤခါလၢာ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဖိၣ် ထီၣ်အသးဒီးပ
စံးအီၤသ့ၣ်လၢတၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢUNIPအဂီၢ်န့ၣ်တၢ်လီၤဆီလၢအဘၣ် ပး
တၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီ, တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်မၤတရီ
တပါပုၤမၤတၢ်ဖိအခွဲးအယၢ်န့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢပုၤတ
ဂၤအတၢ်အါၣ်လီၤအတၢ်ဘၣ်သးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်
တၢ်အါၣ်လီၤလၢကမၤတၢ်န့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်စ့ၢ်ကိးအသးလၢ
တၢ်ကစိၣ်လၢအနၢ်ဟူဝဲတဖၣ်အဖိခိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.ပုၤတဂၤ
လၢအဆၢတၢ်လီၤအသးလၢကလဲၤယုဖဲယုမၤတၢ်လၢတၢ်
လီၢ်အဂၤန့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကျဲၤတဘိလၢအတၢ်အိၣ်မူခါဆူၣ်အ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤအခီပညီတမ့ၢ်လၢပုၤတဂၤအံၤ
အါၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်ကဟံကဲအီၤဒ်ကုာ်တဂၤအသိးန့ၣ်ဘၣ်.
တၢ်ဟံကဲပုၤဒ်ကုာ်တဂၤလၢတအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်ပလီၤသးဒီး
ပးထီၣ်လၢတၢ်မၤအပူၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်မၤဆူၣ် မၤတၢ်
န့ၣ်လီၤ.

UN တၢ်ကရၢကရိဒီး NGO တဖၣ်အတၢ်ပညိၣ်တ
ခီ မ့ၢ် ဒ်သိး ကနီၤဖးတၢ်စိၣ်ဆၢပုၤကညီ ပုၤကညီအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ,
တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲၤတဖၣ်ဝံၤတၢ်က
ကိးကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တခါအံၤအမံၤလၢအအံၣ်လီၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်
“ပုၤမၤဟံၣ်တၢ်မၤ” တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်နီၤဖးတၢ်မၤဆူၣ်

ပိတ်မုတ်လာအဘတ်တံဖိတ်အီတဖတ် ဘတ်တံမာစာကူအီလံသနက်ကူ တံကစိတ်ဝဲကျဲတခီ န်အလုာ်အလုာ်အသီး ပ်ဖျါထိတ်ဝဲန်အံ

တံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲဒီးတံမာဆူဂ်မာတံ မာတံဒီးတံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲလာတံ စိတ်ဆူဂ်သုးတဖတ်အပိတ်ကီတံခဲအိတ် ထိတ်လာတံဖဲတံမာအဂီၢ်န့ၣ်လီာ်. တံစိတ် ဆူဂ်သုးတံန့ၣ်အိတ်လာတံမာဆူဂ်သုး လီာ်သုးကျဲဒီးတံမာဆူဂ်မာတံထံၣ်လီာ် သးအလီာ်န့ၣ်လီာ်. အလံၣ်သီးပယုၣ်လီာ် ကွံၣ်တံစိတ်ဆူဂ်သုးတံဂုာ်ကီတဖတ်က န့ၣ်အဂီၢ်ပကဘတ်ယုၣ်လီာ်တံမာဆူဂ်မာ တံဒီးတံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲတဖတ်အ ဂုာ်လာအဆိန့ၣ်လီာ်.

တံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲ, တံမာဆူဂ်မာတံဒီး တံကူၣ်လံၣ်မာကယုကညီ (ပိတ်မုတ်ဂုာ်ဝီ)

ဘတ်တံပ်ဖျါထိတ်အီလော Deepa Bharathi, Committee for Asian Women (Law)

တံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲစံးတံန့ၣ်မ့ၣ်ဝဲတံမာဆူဂ် မာတံလာ ပုတဂမုတမ့ၣ်ပုအါဂါ လာကဟ်တံကွံၣ်အ ဟံၣ်အ လီမုတမ့ၣ်အလီာ်အိတ်လီာ်ဆိးဒီးသုးကွံၣ်အသးဆူတံလီာ်အ ဂါန့ၣ်လီာ်. တံအံၣ်မ့ၣ်ဝဲတံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲဒီးတံသုးစ့ၣ် ကီးအါဒ်အမ့ၣ် “တံသုးလီာ်သုးကျဲ” မုတမ့ၣ် “တံမာဆူဂ်သုး လီာ်သုးကျဲ” တကလုာ်လာအမ့ၣ်တံပ်လီာ်ဖိလစံၣ်ဒီးသုး ဆူဂ်ကွံၣ်ပုလာတံတလိတ်ဘတ်အီဘတ်တဖတ်လာတံလီာ်တ တံဆူတံလီာ်အဂါတတံဒီးဘတ်သုးသုၣ်ကမ့ၣ်စ့ၣ်ကီးတံမာ ပျီမာ ကွံၣ်ကလုာ်န့ၣ်တဖတ်စ့ၣ်ကီးန့ၣ်လီာ်.

တံမာဆူဂ်သုးလီာ်သုးကျဲန့ၣ်ပမ့ၣ်ဘတ်ဝဲအီလော တံက တံယံယံဖိန့ၣ်မ့ၣ်တံမာဆူဂ်ပုထံဖိကီဖိတဖတ်လာက ဟ်တံကွံၣ်အကစံးတံလီာ်ဒီးဘတ်သုးအလီာ်အကျဲဆူတံ လီာ်အဂါတတံန့ၣ်လီာ်.

တံနီၤဖးလီၤပုလာတံသုးဆူဂ်အလီာ်အကျဲ တဖတ် န့ၣ်ဒ်အမ့ၣ်ပုဘတ်ကီဘတ်ခဲ, ပုယုထံ ကီၢ်သးတံအိတ်ကဒု, ထံလီာ်ကီၢ်ပုအိတ်ကမ့ၣ်တဖတ် (IDP) ပုဘတ်သုးလီာ် ခိဖျိတံ မာတံဒိတ်ထိတ်လဲထိတ်တံမာ, ပုဘတ်သုးလီာ်သုးကျဲခိဖျိန့

ဆာၣ်ခိတ်ယာၤဒီးတံတတံတနါတဖတ်. ပုလာတံကူတံလံာ် မာကဒီးစိတ်ဆူဂ်သုးအီတဖတ်န့ၣ်လီာ်.

၂၀၀၁ နံၣ် UN လာအစရီအပူၤန့ၣ်အုၣ်ကီၢ်မိတ် ပုအပူၤဘတ်တံလီာ်ဝဲပုဘတ်ကီဘတ်ခဲအဂါအါကတံဒီးအ နိတ်ဂံၢ်ခဲလံာ်အိတ်ဝဲ ၅.၈ ကကွံၣ်န့ၣ်လီာ်. လာအကျဲဟိတ်ခိတ် ဒီးဘတ်အပူၤအဒ်ဖကတ်အပုဘတ်ကီဘတ်ခဲတဖတ်အနိတ်ဂံၢ်အိတ် ဝဲဒ်သုးပုတပူၤန့ၣ်လီာ်. ပုနိတ်ဂံၢ်လာဒဲကဝီၤအပူၤခဲလံာ် ၅၁ မျးကယုန့ၣ်မ့ၣ်ဝဲပိတ်မုတ်တဖတ်ဒီးလာဒဲကဝီၤအဒိတ်တဖတ် တခီအိတ်ဝဲ ၉၀ မျးကယုန့ၣ်လီာ်. ပိတ်မုတ်အနိတ်ဂံၢ်တံထိတ် ယုမ့ၣ်ဝဲ ၄၅ - ၅၅ မျးကယုန့ၣ်လီာ်. ၂၀၀၁ နံၣ်န့ၣ်လံာ်ပတံ ထိတ်အတံပ်ဖျါအသီးလာပုယုထိတ်လီာ်အိတ်ကဒုအလီာ် အိတ်ဝဲ ၉၁၅,၀၀၀ (ခွံကလီာ်တကလးယံကထိ)ဂါလာထံ ကီၢ် ၁၄၄ ဘတ်အပူၤ န့ၣ်လီာ်. တနံၣ်ယံအတံပူၤတံယုထိတ် လီာ်အိတ်ကဒုလာထံကီၢ်လာအမာတံဘတ်ယးစဲဖိကဟတ် တံမာတဖတ်အါထိတ်ဝဲ ၈(ယံး) မျးကယုန့ၣ်လီာ်

တၢ်ကၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဘၣ်သး ဆူၣ်လီၤကျဲၤခိၣ်ဝဲၣ်ဒၣ်သၢမၤ

၁) တၢ်ဘၣ်သး ဆူၣ်လီၤကျဲၤမၤလၢ တၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဖီ

တၢ်အံၤအခိၣ်ညါမ့ၢ်ဝဲ “ဖဲပၤတၢ်ဂၢ်လၢတၢ်ဂၢ်လၢဘၣ်
တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်ဒီးသးကယုၢ်ဒီးဟံၣ်တၢ်ကွၢ်အဟံၣ်လၢတၢ်ဂၢ်လၢ
တၢ်ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ်တ ဖၣ်အကျါတမံၤမ့ၢ်ဂၤ, အါန့ၢ်တမံၤ
မ့ၢ်ဂၤဒီးဖဲထံၣ်ကီၢ်တဘျီဒီးသဒၢအပၤထံၣ်ကီၢ်ဖိတသ့မ့ၢ်တမ့ၢ်
တအဲၣ်ဒီးဒီးသၢဝဲလၢစုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ်လၢအဟံၣ်ယုၢ်
ဒီးထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ,တၢ်မၤအၢမၤသီမၤတရီၤတပါ
အကလုာ်ကလုာ်,တၢ်မၤအၢမၤနးခိၣ်ဖျါပၤလၢအကဲပၤကလုာ်
တကလုာ်, တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ, ထံၣ်ကီၢ်သးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး
တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သဘၣ်သဘၣ်လၢအကဲထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါတ
ဖၣ်အံၤအတၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးလၢပိာ်မ့ၢ်ဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်အဖီခိၣ်
လီၤဆိလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဖဲပၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ပိာ်ခွါတဖၣ်ဒိၣ်စိဝဲ
အလီၤန့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်ကထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ထဲသးတုၤသးတအိၣ်
ဝဲဒၣ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အိၣ်ဖဲတၢ်သဘၣ်ဘၣ်ကဲထီၣ်သး
အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဂီၢ်ညါ
န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ကဲအိၣ်အမ့ၢ်ပၤလၢအိၣ်ဒီးအလုၢ်ပၤ(ပၤလၢအ
မၤဟးဂီၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ)လၢပၤလၢအဒုးတၢ်ခဲဖုလိာ်အဘၣ်စၢၤ
န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖျါလၢတၢ်ဟံၣ်ပိာ်မ့ၢ်တဂၤအလၢကပိၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲအတၢ်
အိၣ်စိအိၣ်ဆ့ၣ်အယိၣ်ဖဲတၢ်မၤဟးဂီၢ်ကွၢ်ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်အလၢက
ပိၤန့ၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်လၢအမ့ၢ်ကျဲၤအညါကတၢ်တဘီလၢက
မၤဆံးလီၤစၢၤလီၤအဒုၣ်ဒါတဖၣ်အလၢကပိၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်တ
ဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်မၤအၢမၤနး,မၤတရီၤတပါတ
ကပၤမ့ၢ်ဂၤတမ့ၢ်တၢ်မၤတရီၤတပါအကျဲတကပၤမ့ၢ်ဂၤအါမးဒီး
တဘျီဘျီတုၤဒုးလဲာ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢကကဲထီၣ်က့ၢ်လၢတၢ်
ကမံၤပုၤအိၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အမ့ၢ်အတီလၢ
ကီၢ်ပယီၤအပူၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.ဖဲပၤပိာ်ခွါတဖၣ်သံလၢတၢ်သ
ဘၣ်သဘၣ်အပူၤန့ၣ်ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ကဲထီၣ်ဆူၣ်ဟံၣ်ခိၣ်
န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဟံးထီၣ်ဟံၣ်ယိၣ်အမူအဒါဒီးတၢ်ဖံး
တၢ်မၤတဖၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဟံၣ်ကဲအိၣ်အကြးဒီးအတၢ်မၤ
အသးဘၣ်. လၢကီၢ်အုၣ်ဒိၣ်နံၣ်, အၣ်ခွၢ်အပူၤန့ၣ်ခိၣ်ဖျါလၢတၢ်
သဘၣ်သဘၣ်အိၣ်ဒီးအုၣ်ဒိၣ်နံၣ်အသးတဖၣ်အယိၣ်လၢဟံၣ်

ယိတကပၤပ ထံၣ်ဘၣ်လၢ ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်ဟံၣ်
ခိၣ်ယိခိၣ်အါမးလီၤ.လၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဆၢ
တၢ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖၣ်န့ၣ်တၢ်တဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်
ယိ ခိၣ်အသးဘၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ်ဖဲမူးသးဖဲ အဒိ - ဒ်တၢ်ဖျါတၢ်တု
အမူးတဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲထံးတဖုမ့ၢ်တၢ်ကံး
ညၢလၢအဆးပံးဆးလၢအသးဒ်လုၢ်လၢထူသန့အိၣ်အသး
န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢကကဲတၢ်ယိးတၢ်ယၤလၢက
ဘၣ်လုၢ်အိၣ်အဟံၣ်ဖိယိဖိတကးဒ်ဘၣ်,ဘၣ်ဝဲကဒီးဝဲတၢ်ဝဲ
တၢ်ယိးအသိတမံၤဒ်ပၤကွၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

၂) တၢ်ဘၣ်သး ဆူၣ်လီၤကျဲၤမၤလၢ တၢ်တတၢ်တၢ်

တၢ်တဖျါထီၣ်အခိၣ်ညါလၢ “ပၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤ
ဆူၣ်အိၣ်လၢကဟံၣ်တၢ်အဟံၣ်အယိၣ်ဖျါန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၣ်တၢ်တ
တၢ်တနါလၢပၤကညါမၤအိၣ်ထီၣ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်အယိၣ်လီၤ. တၢ်
အံၤဟံၣ်ယုၢ်ဒီးထံၣ်ခိၣ်နိယုၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ဟူး, တၢ်မၤဟးဂီၢ်သ့ၣ်ပုၤ,
တၢ်ကီၢ်ခိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်အထူးအစိလၢကွၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤသ
တြးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်ဖုးအသးလၢဖဲဖိကဟံၣ်တၢ်မၤလီၤတဖၣ်
န့ၣ်လီၤ.” တၢ်တတၢ်တနါအံၤတနီၤဖးပိာ်မ့ၢ်ပိာ်ခွါအတီၤ ပတီၢ်
ဘၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ်ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်အါန့ၢ်ဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်
ခိၣ်ဖျါလုၢ်လၢထူသန့အိၣ်လီၤန့ၢ်ပၤ တဖၣ်လၢကဒိၣ်စိအယိၣ်ပိာ်မ့ၢ်
တဖၣ်တမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤအကြးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအသး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဖဲအပူၤကွၢ်စူၣ်န့ၣ်မံၣ်န့ၣ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အမ့ၢ်အတီ
န့ၣ်လီၤ.ပိာ်မ့ၢ်လၢအဒါဒီးအဘၣ်ဒုးအိၣ်အဖိန့ၢ်တဖၣ်မၤန့ၢ်ဝဲ
တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ပၤတဂၤကြးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအသး(တၢ်တဆိက
မိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လီၤလီၤဆိဆိ
ဒိၣ်န့ၣ်ပၤအဂၤတဖၣ်ဘၣ်),ဖဲ IDP ဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤတအိၣ်
ဒီးပိာ်မ့ၢ်တၢ်ဟးလီၤဒီးတၢ်လုၢ်ထံအလီၤလီၤလီၤဆိဆိဘၣ်,
ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်တၢ်တဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်ယိခိၣ်တဂၤအ
သးဘၣ်ဒီးတၢ်တမၤန့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဘၣ်.အဝဲသ့ၣ်
တအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးကသံၣ်သရၣ်လၢအကွၢ်ပၤအိၣ်ဖျါဖိဒီးပိာ်
မ့ၢ်အတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဆါတဖၣ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်.ပိာ်မ့ၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်မ့ၢ်ဖိ
လၢအအိၣ်လၢ IDPအဒဲကဝီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်
မဲၣ်ဒီးတၢ်မၤတရီၤတပါအယိၣ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဟးလၢ
တၢ်လီၤတနီၤနီၤန့ၣ်ဘၣ်ဟးဝဲအနီၣ်ဂံၢ်အါအါလၢအဝဲသ့ၣ်
တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လီၤ. တၢ်အံၤပုၤယုၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲဝဲတၢ်က
လဲၤလုၢ်ထံအခါ န့ၣ်လီၤ.

**၃) တာ်ဘန်သုး ဆုန်လီၤကျဲမာ်လာ
တာ်မဒတာ်ဒိန်ထီၣ်လဲၤထီၣ်**

တာ်ဟံဖျါထီၣ်အိပညီလာ “ဖဲပုၤကညီတဖၣ်ဘၣ်သုးဆုန်အလီၤအကျဲခိဖျါတာ်မာ်လီၤထီၣ်ဖးထီၣ် “တာ်ဒိန်ထီၣ်လဲၤထီၣ်” အဖိလစံၣ်ဒီးတာ်တိာ်ကျဲၤလာတာ်ဟံလီၤတၢ်လံအိၤတဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. အဒိ-တာ်ဘိထီၣ်တာ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်ထံတမာ်တဖၣ်, ကဘိသန့တဖၣ်, ကဘိယူၤပျီတဖၣ်, တာ်ဘိထီၣ်ခူဇိၤတၢ်ဖိၤ, စာ်ပုၤထးပုၤဒီးတာ်မာ်ဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤတဖၣ်အယိလီၤ. ဒ်သိးတာ်ကလူၤချးစိၤသီလွးဘရၢၣ်သန့လၢအထီၣ်ဖဲဘၣ်ခိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ် (Neo liberal globalisation) အဂီၢ်တာ်ဂုၢ်ကျဲးစးဘိထီၣ်မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်လီၢ်ကဝီၤလီၤဆိတဖၣ်, ထံတမာ်တဖၣ်, ကဘိယူၤပျီတဖၣ်ဒ်သိးကထုးန့ၢ်ပုၤကဟဲန့ၢ်ဘျါလီၤစုၤလၢကီၢ်ပုၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တာ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တာ်လၢအဒုးဟးထီၣ်ကွၢ်ပုၤလၢအဟံၣ်, အတာ်အိၣ်တာ်ဆိးအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲလၢတာ်သဘံၣ်သဘၣ်အယိမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တာ်တတၢ်တနါအယိမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တာ်မာ်တာ်ဒိန်ထီၣ်လဲၤထီၣ်တာ်အယိမ့ၢ်ဂ့ၢ်, အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ကဲပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤလုၤတာ်အိၣ်ကဒုမ့ၢ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကတူၢ်ဘၣ်တာ်လၢလတ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- တာ်မာ်တရီတပါအီၤလၢ(မုၢ်ခွါသွံၣ်ထံး, လၢဟံၣ်လၢယီ) အပူၤသ့ၣ်ညီကဒုအဒိ - ကီၢ်ပယီ, စူၣ်ဒုဖဲအ ဘၣ်ကွၢ်

တာ်မာ်ဆုန်သုးလီၤသုးကျဲဒီးတာ်မာ်ဆုန်မာ်တာ်ဆၢၣ်မိာ်တာ်သဘံၣ်ဘၣ်, ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဒီးစံၣ်ရံၣ်လၢၣ်ကၢ်ဖဲအတူၢ်ဘၣ်စူၣ်န့ၣ်မံၣ်အခါ

- ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်မာ်အါထီၣ်အတာ်ဝံတာ်ယိးဒီးဘၣ်ကွၢ်ထွဲအပုၤဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်လၢတာ်လၢအအိၣ်ဒီးအီၤဒ်သိး “ကဟံၣ်အဟံၣ်ဖိယိဖိတပူၤယီ” အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်လၢပသ့ၣ်ညီတဖၣ်အါတကွၢ်ကွၢ်ဆိတာ်လၢအဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်ဒိၣ်န့ၢ်ဒ်အကစၢ်အတာ်လိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တာ်ခွဲးတာ်ယာ်စ့ၤလၢကမၤလိဘၣ်တာ်အဂီၢ် (ပိာ်မုၢ်ဖိတဖၣ်ညီန့ၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မိာ်ဘၣ်ဝဲ)
- တန့ၢ်တာ်ခွဲးတာ်ယာ်လၢကမၤန့ၢ်ဆုန်ချ့တာ်မာ်စၢၤလၢဘၣ်ထွဲလၢတာ်မာ်အါထီၣ်စၢၤသ့ၣ်တကပၤ(Reproductive health)

တာ်အရ့ဒိၣ်လၢပကသ့ၣ်ညီန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတာ်သုးလီၤသုးကျဲလၢန့ၢ်တမ့ၢ်တာ်မာ်ဆုန်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်ဘၣ်ဟံတၢ်အဟံၣ်အယိဒီးလဲၤဆူတာ်လီၢ်အဂၤ(လၢအကီၢ်ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ခိကဲဝဲကီၢ်ဆၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်)ဒ်သိးကယုန့ၢ်ကျဲလၢကလုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢအကစၢ်အဂီၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဒ်န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲပုၤသုးလီၤသုးကျဲခိဖျါမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အယိဒီးအဝဲသ့ၣ်သုးလီၤသုးကျဲလၢအတာ်ဘၣ်သးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢ (Neo Liberal globalisation) အယိပုၤအါဂၤအမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဘၣ်ဒိအတာ်ဟဲန့ၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်

Deepa Bharathi (Committee for Asia Women)

ပခိပ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

တကးအၢ်တၢ်တထံၣ်တၢ်သးတဖၣ်အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤတကတီၢ်လီၤသန့အံၤမၤညီထီၣ်န့ၣ်တၢ်လၢပကဟးထီၣ်ဟးလီၤလၢကတီၢ်ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ကတီၢ်ချၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တဘျီတခိၣ်ခိဖျိမုၢ်ကျဲၤကွၢ်တၢ်အိၣ်သးအယိပုၤဘၣ်သးလီၤသးကျဲၤအယိတၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်သးတၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်ကတီၢ်အိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတမ့ၢ်ပုၤဘၣ်သးဆူၣ်လီၤကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်လၢပကဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပုၤဟဲန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢမ့ၢ်ကျဲၤကွၢ်တဖၣ်ကွၢ်ဆူၣ်အဟံၣ်ဖဲအဲၣ်ဒီးကွၢ်အခါသ့ဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်လၢအကဘၣ်ဟးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တၢ်ဆိတလဲမ့ၢ်တအိၣ်ထီၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ကတီၢ်ကွၢ်ဝဲတသ့ဘၣ်.

တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အမၤတၢ်ခိဖျိအဘၣ်တၢ်တဲပျံၤတဲဖးအိၣ်လၢအနီၣ်ကစၢ်ဒဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အပုၤဟံၣ်ဖိဖိမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဘၣ်မၤတၢ်ခိဖျိအိၣ်ဒီးအကမၤတဖၣ်အယိ,ဘၣ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖးအိၣ်လၢသ့ၣ်လၢသးတကဟး,တၢ်ဟံးဟံးခိၣ်ဂီၤလံာ်ကွၢ်လံာ်ခိတဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အကလုာ်တဖၣ်န့ၣ်ညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆါလီၤအိၣ်သးအတၢ်ဖဲတၢ်မၤ, ဟံၣ်ယိတၢ်ဖဲအတၢ်မၤ, ဝဲဖိကဟၣ်အတၢ်မၤ, တၢ်လီၤလၢဘၣ်မၤတၢ်နးနးကျဲၤကျဲၤတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်လၢပုၤဂၤအဂီၢ် (service industry)တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်လၢပိာ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆါလီၤအိၣ်သး,တၢ်မၤဟံၣ်ယိအတၢ်မၤဒီးတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်လၢပုၤဂၤအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ပိာ်ခွါလၢအအိၣ်လၢအ့ၣ်ၣ်ကီၢ်မိၣ်ပုၤအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢကမၤတၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ် (အဒိ-ကီၢ်အုဒယၣ်ဒီးနံၣ်ဖိလ်တဖၣ်န့ၣ်တချုးလၢ တၢ်ဟံကတီၢ်ကၣ်မံးယၣ်သန့န့ၣ်ပုၤဘၣ်မၤတၢ်ဒ်ကုၢ်အသိးဒ်သိးကဟ့ၣ်ကွၢ်ကတီၢ်အဂီၢ်လီၤ.)

တၢ်စိာ်ဆူၣ်ပုၤကညီန့ၣ်တၢ်ဟံဖျါထီၣ်အခိပညီဒ်အမ့ၢ် “တၢ်ဟံဖျိ, စိာ်ဆူၣ်, ဟ့ၣ်လီၤ, ဟံၣ်ဆူၣ်ဒီးတူၢ်လိာ်ဟံၣ်စၢၤပုၤတဖၣ်ခိဖျိသ့ဝဲတၢ်မၤပျံၤမၤဖးမ့ၢ်တမ့ၢ်မၤဆူၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ် မၤဆူၣ်မၤစိးအိၣ်လၢကျဲၤတဘိဘိ, လံာ်န့ၣ်လီၤန့ၣ်အိၣ်, ကွဲန့ၣ်လဲၤန့ၣ်အိၣ်, သူကမၣ်တၢ်စိကမီၤ, ဟံးန့ၣ်တၢ်အခဲးဖဲပုၤတဂၤကတီၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသးၤ မ့ၢ်တမ့ၢ် ဘၣ်ဟ့ၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်မၤန့ၣ်ကျိၣ်စ့မ့ၢ်တမ့ၢ်မၤစၢၤလၢကမၤန့ၣ်ပုၤတဂၤအတၢ်အာၣ်လီၤလၢကအိၣ် တူၢ်အိၣ်ကလီၤဘၣ်တၢ်အဂီၢ်လီၤ.

သဲးစးတၢ်ဘျီအပူၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်လးဒီးတၢ်စိာ်ဆူၣ်သ့ၣ်ပုၤကညီအဂီၢ်န့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲအခိပညီအါဒ်တက့ၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲဒ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးဒီး တၢ်လီၤန့ၣ်ပုၤ အဂုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အယိဟံၣ်ခိၣ်ဘိမ့ၢ်အသဲးစးတဖၣ်မၤလီၤဆိဝဲတၢ်စိာ်ဆူၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်ကူလဲၤမၤကပုၤကညီဖဲ(စ့မ့ၢ်ဆိတလဲတၢ်ဘၣ်ဆၣ်)တၢ်ရဲလိာ်လၢပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကတၢ်ဒီးပုၤလၢပကူၣ်လဲၤမၤကပုၤကညီခံဖုလိာ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်သးဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ဘျးန့ၣ်ဖျိခံကတၢ်လၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤတခါအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလၢစ့န့ၣ်ကျိၣ်န့ၣ်စ့အါမး (တၢ်တသ့ၣ်ညါအနီၣ်ဂံၢ်စရီလီၤတံၢ်) ဘၣ်ဆၣ်EUROPOL တခိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟဲန့ၣ်ကအိၣ်ဝဲတနံၣ်န့ၣ်ယူၣ်ရိၣ်အစ့အိၣ်ဝဲဒ် ၁၂ကကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စိာ်ဆူၣ်ပုၤကညီမၤပုၤန့ၣ်ပုၤလၢအလိာ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲလၢလဲစ့တကးဘၣ်ကမၤဝဲအမၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢပုၤကညီတအဲၣ်ဒီးမၤဝဲဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စိာ်ဆူၣ်ပုၤကညီန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလၢပုၤန့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢပုၤလၢအအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢလဲစ့တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ကမၤဆူၣ်အိၣ်လၢအကမၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. “လံာ်ခိၣ်လဲၤခိၣ်ဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်ညါတဖၣ်ဟံဖျါထီၣ်ဝဲလၢတၢ်စိာ်ဆူၣ်ပုၤကညီန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ပညီၣ်အါမံၤဒီးပုၤလၢအဘၣ်တၢ်စိာ်ဆူၣ်သ့ၣ်အိၣ်တဖၣ်တအာၣ်လီၤဝဲလၢအကမၤတၢ်မၤဆူၣ်မၤတၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်အာၣ်လီၤလၢကမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, မၤတၢ်လၢတၢ်ဆါလီၤအိၣ်သးအလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်မၤဆူၣ်လၢကဖျိအသးဒီးတၢ်မၤကဲကုၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်လီၤ.”

ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၣ်ဒီးဟံဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ www.unifemantitrafficking.org.def_traff.html အပူၤန့ၣ်လီၤ

ပျာဟိန်ခိန်ဖိကိးဂမုန်တစ်ခွဲတစ်ခွဲ၊ ကလုန်တစ်ခွဲ၊ တီပတီတစ်ခွဲ၊ ကိးဂမုန်အဝဲသွန်အိန်ဒီးအခွဲအယာ်လက သုးအလီဆူတင်လီအဂတတီဒ်သိးအတင်အိန်မူကဂုထိန် အဂီဒီးတင်တကြားသုးဆူပုနီတဂလအတင်အိန်တင်ဆိး လီဘန်နုလီ၊ တင်မုန်ဘန်သုးဆူလီကျဲခိဖျိနုဆန်ခိန်ယာ တင်ဖိန်ဂါကျဲအီတသု့၊ တနုအဆာကတီဒ်လဲတင်က ဘန်ဆိမိန်နုတင်လဟိန်မုန်တဖန်အဂီနုလီ၊ တင်ကြားဖျန်

တင်မဆူသုးလီသုးကျဲဒီးတင်မဆူမတင် လီဟိန်မုန်တဖန်လဟိန်ဆာတင်တင်ဂါကျဲတဖန်အခါနုလီ၊ ပျာသုးလီသုး ကျဲတဖန်တကြားဘန်တင်အိန်တင်အိန်ကလီ၊ ဝဲဖးနီဖးဒီးမအမသီအီလကျဲနီတဘိဘန်၊ တင်မဆူမ တင်နုမုန်ပုဂါဝဲခွဲယာ်အတင်ဂါဒီးမုန်စုကိးပျာမတင်ဖိအဂု အဝီနုလီ၊ တင်ဖိးတင်မကိးမံဒီးကဘန်အိန်ဒီးအလအ ကပီ၊ တင်ထဲသိးတုသိးဒီးတင်မအလီအကျဲလအကြားအ ဘန်နုလီ၊

မတေဒုးအိန်ထိန်တင်သိန်တင်သီ, တင်ဘျာ (ဖိလစံန်) တဖန်လဲန်

ဘန်တင်ဟိဖျိထိန်အီလ Jackie Pollock, MAP Foundation

မတေဒုး အိန်ထိန်ပုဒမတေဖိအဖိလစံန်လဲန်

ပျာမတင်ဖိအဖိလစံန်(သနု)လအိန်ခိန်ကရဲးတုး ထံကိတဖန်နုဘန်တင်ဟိလီအီလပျာမတင်ဖိ အကရ၊ ပျာမတင်ဖိအကိတိန်အစွဲဒေး, ပျာဒုး အိန် ထိန် တင်ကရကရိတဖန်, တင်မကစာ်အကရ ဒီး ILO လအမုန် UN အကရဖိတဖန်နုလီ၊

တင်အိမုန်အကဲနုခါခါစးလပျာလအ အဘန်သုးဒီးအီကိးဖုဒးအဂီကစီဒီခါ၊

ပမုန်ကွါလလိန်ပျာနုကဲခါခါစးလပျာကိးဂမုန်အ ကိကစီဒီလီ၊ နဲလဲဂု၊ ဖဲပကွါအီဘူးဘူးအခါနုပကထံ ဘန်လဟိကမိတထဲသိးတုသိးလိသးဘန်နုလီ၊ နဲ လလုလ်အိန်ညီနုအသိးပျာမတင်ဖိအကရတဖန်နုအါ တကွါမုန်ဒဲထဲပျာဟိန်ခိန်တဖန်အယိအဝဲသွန်အဂီတင်မလ ကဂုကျဲးစးပင်ထိထိန်ပိန်မုန်တဖန်အလီအလတကး ဘန်အဝဲသွန်ကသုပန်ပုလဟိဟိလီသတင်သိန်တင်သီ သနုလဟိဖိးတင်မအပူအဂီနုတဆိကမိန်ဝဲဘန်နု လီ၊

ILO အိန်ဒီးအစိကမိဖဲကြားကစီဒီဘန်ဆန် အ ဝဲ မုန်တင်ကရကရိတဖန်လအဘန်တင်ဆိလီဟိလီအီလပျာသပု လအမုန် (တင်မကစာ်, ပျာမတင်ဖိဒီး ပဒိန်) ဒီးတဟိ ယုန်ဒီး ပျာ

ထံဖိကိတဖန်ဘန်၊ ဖဲပဒိန်တဖန်ဖိန်ယာ်ပျာထံဖိကိတဖန်၊ ပျာမ တင်ဖိအခါပျာထံဖိကိတဖန်မုန်တဖန်အခွဲအယာ်အိန် ဝဲဒန် ထဲစုကိတဖန်လဟိကမိတဖန်ထိန်အတင်ထံဘန်သုးကကျဲ ဘန်ဝဲပျာမတင်ဖိအခွဲအယာ်ဒ်ဟိခိန်ဘိမုန်ဟိလီဝဲအတီ ပတီအသိးနုလီ၊ ထံကိလဟိတအိန်ဒီးပျာမတင်ဖိအခွဲ အယာ်နုပဒိန်တဖန်အိန်ဒီးအစိကမိလကစံန်ညီတင် တင်အဂီနုလီ၊ ဖဲပဒိန်တဖန်သုန်ညါဘန်ဝဲပျာမတင်ဖိတင် ဟိဖျိထိန်အတင်ဘန်သုးတင်ပုထိန်လီထိန်တင်တဖန်အံ လီဘန်ယိထိန်ဝဲနုပဒိန်ဆာတင်လကဆိတလဲတင်ဂါ တဖန်အံဆူထံကိတင်ဘန်တင်ဘာအဂုသုးနုလီ၊ ဖဲတင် မကစာ်တဖန်မုန်အိန်ဒီးအစိကမိနုအဝဲသွန်အိန်ဒီးအခွဲအ ယာ်လကလဲမဘန်သုးအသးဒီးပျာမတင်ဖိဒီးယာ်သဲစး တဖန်လအတင်ဘျးအဂီဒီးကဟုန်ဝဲခိန်ဖးလရဲးလဟိ ကမသကိးတင်ဒီးလီကဝီပျာမုဘန်ဒါတဖန်အဂီနုလီ၊

မတေပင်လီမတေအိန်တင်သီ, တင်ဘျာ (ဖိလစံန်) ဘန်သုး တင်သုး လီသုး ကျဲအဂီ ဒု . နဲလဲန်

ထံကိတနီနီအပူထံဝဲလဟိသုးလီသုးကျဲ အတင်သိန်တင်သီ(ဖိလစံန်)နုတဘန်သုးဒီးပဒိန်ပုတဖန် ဘန်, ဘန်ဆန်တင်အံမုန်တင်လအထိန်ဂဲထိန်ကလုန်တင် တင်သုးဟုတဖန်သုးအယိဖိလစံန်တဖန်အံတင်ကြားဆာတင်

ပခိပ်ပယၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

အီၤလၢထံၣ်ကီၢ်အတၢ်ဘျုးသဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၣ်မဆါတၢ်န့ၣ်အံၤတၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ကျဲၣ်အံၤတၢ် ထံၣ်အီၤထံၣ်ကီၢ်သဲးအက့ၢ်အကီၢ်အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်အယံၣ်ဒုး အိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢကမၤန့ၢ်အခွဲးအယၢ်လၢတၢ်က ဟ့ၣ်အီၤတၢ်ထဲသိးတုၤသိးဒီးတၢ်စံၣ်ညိၣ်တီတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.တၢ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ကျဲၣ်(တၢ်န့ၣ်လီၤကီၢ်)အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (ဖိလၢစံၣ်)တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်လီၤအီၤလၢထံၣ်လီၤကီၢ်ပုၤကိတိၣ် လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢကိၣ်ကးကရၢစိဒီးပၤ ကီၢ်လၢအကွၢ်ထွဲဘၣ်ယးတၢ်န့ၣ်လီၤကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဲၤ သ့ၣ်ဆိကမိၣ်ယုၣ်ဝဲတၢ်ဘျုးစဲလီၢ်အသးလၢတၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤကီၢ် (သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ကျဲၣ်) ဒီးတၢ်မၤကမၣ်သဲးစး (ကွီၢ်မ့ၣ်), တဖၣ်အ ဘၢၣ်စၢၤဖဲအဟံၣ်လီၤဖိလၢစံၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်လီၤ သ့ၣ်ကျဲၣ်န့ၣ်လီၤကီၢ်တဖၣ်မ့ၣ်သန့ၣ်က့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအဂ့ၢ်ဘၣ် ဆၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဂ့ၢ်ဖိအကိတိၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ထဲတ စးဖိလၢကဟံၣ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖိလၢစံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖိလၢစံၣ်အါတ ဖၣ်တခီမ့ၣ်ဝဲတၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤအကိတိၣ်အယံၣ်အဲၤသ့ၣ်တ ဖၣ်ညိၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲထဲ “ပနံၣ် - တၢ်ဖိတၢ်လံၤ” အဂီၢ်ဒီးတ ဆိ မိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢပုၤကညိအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်သကြီၤတၢ်ဟးဆုၣ်ကီၢ်အတၢ်မၤဒီး တၢ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ကျဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၣ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအလီၤဆိ လီၢ်အသးန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢ တၢ်ခိထံဆၢကီၢ်

ဆၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ် လၢအလီၤ ဘၣ်ယိၣ်လၢ ထံၣ်ကီၢ်တဘျုးအ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်တကးဘၣ်တၢ်ဟးဆုၣ်ကီၢ်စ့ၢ်ကီးပက ဘၣ်ဆိကမိၣ်လၢအဂ့ၢ်ဒီးသိးသိးန့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်ဆိကမိၣ်လၢ တၢ်ကကွဲးဒီးဟံၣ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီဖိလၢစံၣ်အခါတၢ်ကဘၣ် ဆိကမိၣ်စ့ၢ်ကီးပုၤဟးဆုၣ်ကီၢ်ဖိတဖၣ်အဂ့ၢ်လၢမတၢ်တဖၣ် ယဲန့ၣ်လၢကီၢ်ပုၤ,ကအိၣ်ဝဲယံၣ်ထဲလဲၣ်,ကလဲၤဝဲလဲၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.ဖဲပခိၣ်ကွဲးဟံၣ်လီၤဖိလၢစံၣ်အပတီၢ်န့ၣ်တၢ်ကရၢကရိ လၢအမၤတၢ်လၢတၢ်ဟးဆုၣ်ကီၢ်အတၢ်မၤတဖၣ်ကကဲန့ၢ်ခါၣ် စးလၢပုၤဟးဆုၣ်ကီၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.ပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိလၢအပုၤ တၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ခိဖျိတၢ်ဟးဆုၣ်ကီၢ်တၢ်မၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးကမၤ န့ၢ်အါထီၣ်အခွဲးအယၢ်လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသးလၢတၢ်အိၣ် ဖျိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢတၢ်ဖိလၢစံၣ်တဖၣ်အခါလီၤ.

အယံၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲတၢ်ဟးဆုၣ်ကီၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်မၤဒီးန့ၢ် ဘၣ်အခွဲးအယၢ်လၢကဆၢတၢ်သကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၣ်ဖဲတၢ် န့ၣ်လီၤမၤတၢ် (တၢ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ကျဲၣ်တဖၣ်) န့ၣ်ပုၤတဖၣ်န့ၢ် ဘၣ်အခွဲးအယၢ်စ့ၢ်ကိၣ်ဖိလၢကဟံၣ်ယုၣ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ် ဖိလၢစံၣ်အပုၤသ့ၣ်ခိဖျိကမျၢၢ်ပုၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤက စၢ်လၢအလိၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်ဟံၣ်လီၤတၢ် စိၣ်ဆုၢ်ခူသ့ၣ်အဖိလၢစံၣ်အခါပုၤလၢဘၣ်တၢ်စိၣ်ဆုၢ်ခူသ့ၣ်အီၤ တဖၣ်တအိၣ်ဒီးအခါၣ်စးလၢကပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ဆၢတၢ်အကျိၤ အကွၢ်နီတမံၤဘၣ်လီၤ.

ထံၣ်ကီၢ်ဖိလၢအဘၣ်သ့ၣ်ဆုၣ်လီၢ်ကျဲၣ်တနီၤ

Jackie Pollock (MAP foundation)

ပထမဆုံးညှိလီတံလီဆဲးလဲမတတဖန်အိန် နီ အစိကမိလကပုဏ်ယုာ်လတံဟံးမူဒါဘဏ်ယးတံဒီသဒါဒီး တံဟံလီတံသိတံသီဖိလစံဉ်သိးတံကဒီသဒါတံစိာ် ဆုာ်သုဏ်ပုာ်ကညီအဂီၢ်န့ဉ်ဘဏ်.ခဲအံပထံဉ်ဘဏ်ပုာ်လအ အိန်ဒီးတံစိကမိလကပုဏ်ယုာ်လတံဟံလီဖိလစံဉ်တဖန် န့ဉ်မုာ်ဝဲဟံဉ်ခိဉ်ဘီမုာ်အပုာ်တတလအဘဏ်တံတိခိဉ်ရိဉ်မဲအီၤ လာဘီ မုာ်စာ်ဖိဉ်ကရၢဒီးကီၢ်အမဲ ရကၤတဖန်န့ဉ်လီၤ. တံကီတံ ခဲတမံန့ဉ်မုာ်ဝဲပုာ်လအဆာတ်တံဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ် ဖိလစံဉ်တဖန်န့ဉ်တထာ်န့ဉ်ပုာ်လအအိဉ်ဒီးတံလဲခိဖျိလအ အဘဏ်ယးဒီးတံစိာ်ဆုာ်သုဏ်တံတဖန်န့ဉ်ဘဏ်.ပုာ်လအ ဘဏ်တံစိာ်ဆုာ်အီၤတဖန်အဂီၢ်ခါဉ်စးတအိဉ်ဘဏ်ဒီးတံထံဉ် အီၤဒဉ်ပုာ်လအတုာ်ဘဏ်တံတဂၤအသိးန့ဉ်လီၤ.

တံမာ်ဆုာ်သုးလီၤသုးကျဲဒီးတံမာ်ဆုာ်မာ်တံ ပုာ်လအတုာ် ဘဏ်တံလတံစိာ်ဆုာ်သုဏ်အီၤတဖန် ဟံဖျိထီဉ်အသးသုလထံကီၢ်,လီၤကဝီၤဒီးဟံဉ်ခိဉ် ဘီမုာ်တံအိဉ်ဖိဉ်ဘဏ်ယးတံစိာ်ဆုာ်သုဏ်သုဝဲဘဏ် ဆဉ်တအိဉ်ဒီးအခွဲးအယာ်လကပုဏ်ယုာ်လပုာ်မာ် တံဖိအတံအိဉ်ဖိဉ်တဖန်ဒီးတအိဉ်စ့ၢ်ကီးတံဆဲးကျဲာ် လပုာ်မာ်ဖိကရၢဒီးတံမာ်ကစာ်ကရၢတဖန်ဒီးဘဏ် န့ဉ်လီၤ.ပုာ်လအဘဏ်တံစိာ်ဆုာ်သုဏ်အီၤတဂၤစုာ် စုာ်ဂုာ်ကျဲးစးသုးအတံမာ်လီၤလတံမာ်လီၤလတံ အိဉ်တုာ်အိဉ်ကလီၤအါဆုတံအိဉ်ကလီၤစုာ် အလီၤဒီးလအံကတံဒီး န့ဉ်ဘဏ်ဝဲတံမာ်လအကြးအ ဘဏ်တဆီဘဏ်တဆီလအ ကစာ်ဒဉ်ဝဲအတံဂုာ်ကျဲးစး အဖိခိဉ်ဘဏ်ဆဉ်တံကရၢကရိအိဉ်ဒဉ်တံထဲစုာ်ဖုလအ ကဂုာ်ကျဲးစးတဲစာ်မာ်စာ်အီၤဒ်တံမာ်အကျဲတဖန် အံၤအဖိခိဉ်န့ဉ်လီၤ.ပုာ်လအန့ဉ်လီၤမာ်စာ်တဖန် အံၤဆီ ကမိဉ်ဝဲ ထဲ ကဆုာ်က့ၤပိာ်မုာ်တဖန်ဆု အ လီၤအကျဲဒဉ်ဝဲ(ဘဏ်သုဉ်သုဉ်ကမုာ်တံလီၤလကဲ ထီဉ်တံဘဏ်ယံာ်လအဂီၢ်)ဒီးတံဟံးဂုာ်ဝိပုာ်စိာ် ဆုာ်သုဏ်တံတဖန်န့ဉ် လီၤ.

ဝဲတံဟံလီၤဖိလစံဉ်လတံကဟံးမူဒါမာ် စာ်က့ၤပုာ်လအဘဏ်ဒီးဘဏ်ထံးတဖန်အခါန့ဉ်ပုာ်သုဉ် တဖန်အံၤကဘဏ်အိဉ်ဒီးအခါဉ်စးဝဲတံဆာတ် သကိး တံအခါန့ဉ်လီၤ.ပုာ်န့ဉ်လီၤမာ်တံတဖန်ကဘဏ်အိဉ်ဒီး အခွဲးအယာ်လကဒီသဒါအဝဲသုဉ်အတံခွဲးတံယာ်လအ တံမာ်လီၤဒဉ်ဝဲတကးဘဏ်,ကဘဏ်တံထာ်န့ဉ်စ့ၢ်ကီးအီၤလအ ထံကီၢ်ဒီးဟံဉ်ခိဉ်ဘီမုာ်အတံအိဉ်ဖိဉ်ဝဲတံကွဲးလီၤဟံလီၤပုာ် မာ်တံဖိတဖန်အခွဲးအယာ်န့ဉ်လီၤ.ပုာ်လအတုာ်ဘဏ်တံစိာ် ဆုာ်သုဏ်အီၤတဖန်ကဘဏ်အိဉ်ဒီးအခွဲးအယာ်တဘျီတခိဉ် လကဆီတလဲနီၤလီၤလိာ်သးအတံလဲခိဖျိတဖန်ဆုပုာ်လအ အဘဏ်တုာ်ဘဏ်တံဒီးသိးအီၤတဖန်, ဆဲးကျဲာ်ဒီးပုာ်တဖန် လအ မာ်တံမာ်ဒီးသိးဒီးအဝဲသုဉ်ဘဏ်ဆဉ်တမုာ်ပုာ်တုာ်ဘဏ်တံလအ တံစိာ်ဆုာ်သုဏ်အယံတဖန်,ဆီလီၤဒီးမာ်သကိးတံဒီးတံက ရၢကရိတဖန်ဒီးသိးကတိခိဉ်ရိဉ်မဲန့ဉ်ကျဲာ်လကသုအီၤဝဲတံ န့ဉ် လီၤမာ်စာ်တံစိာ်ဆုာ်သုဏ်တံအ ဂုာ်တဖန် အခါ လီၤ.

Supported by:

n(o)vib
OXFAM NETHERLANDS

MAP Foundation
For the Health and Knowledge of Ethnic Labour
P.O BOX 7 Chiangmai University Chiangmai 50202
Tel/Fax: +66 (0) 53 811202. E-Mail: map@mapfoundationcm.org